49ՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 2110 Կ. ՊՈԼԻՍ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ԱՊՐԻԼ – 13 ՄԱՅԻՍ 1908 30 ՆԻՍԱՆ 1324 13 ՐԷՊԻԼ ԱԼԷՔՍԷՐ 1326

Journal Arménien
MANZOUMEH-EFKIAR
Grande Rue de la Sublime Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԻՄՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
58, Գալաթա Ալի Մահալլէսի, 38

Իրատարութեան ուղղուած գրութիւնները չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی : اوهانس قریه
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամեայ
Զուրկ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ժամանակուան համար մասնաւոր գայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԼԻՈՏՕՎԻՉ ԱԼԷՔՍԻ ՍԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆ

Գրագէտներ կան որոնք իրենց գրականութիւնը կ'ուզեն անպատճառ պաշտպանել իրենց կեանքի ընթացքին։ Հոլ երիտասարդութիւն մը անցընելէ ետքը, լուրջ ծերութիւն մը՝ աւելի ճիշդ լուրջ չափահասութիւն մը ապրելու որոշումը կուտան։ Ասիկա բնական է, սակայն աւելի է գրականութեան համար։ Ընթերցողները որոնք վարժուած էին այսինչ գրագէտին զուարթ, սրամիտ և ախորժալի գրութիւնները կարդալ, ինքզինքին կը գտնեն լուրջ, խժռոտ, յօնքերը պատած մարդու մը առջեւ։

Այս լուրջ ըլլալու ճիգը սակայն միշտ չի յաջողիր, և ակամայ իրենց գրութիւններուն մէջ մուտ կը գտնէ այն անառակ ու չփոյած ազան որ երիտասարդութեան հրապոյրը եղած է։

Այդ անառակ երիտասարդներէն մէկն էր Ալէվի, որուն մահը ծանոյց հեռագիրը, չաբաթ օրը։ Իր մահուան լուրը առնելուս չատ չցաւեցայ, անոր համար որ ան արդէն չատոց մեռած էր գրականութեան համար, կամաւոր մեռած մը, անձնասպան մըն էր Ալէվի։

Ակէ երեք տարի առաջ էր որ առանց «գլուխս ոչ, թուղթս մոխիր»ի նման աղմկայոյզ յայտարարութիւն մը ընելու, Ալէվի լռիկ մնիկ որոշեց վերջակէտը դնել իր գրականութեան, քա համարելով իր ստացած համբաւը, ճիշդ այն դերասանուհիներուն նման որոնք իրենց փառքի գագաթնակէտին հասած՝ կը լքեն թատրոնը, քաղցր յիշատակ մը, իրենց յաղթանակներու յիշատակը ձգելու համար թատերասէրներու սիրտին մէջ։

Ալէվի զգաց որ այլ ևս իր արտադրութիւնները չպիտի կրնային ունենալ այն ինքնայատուկ verve որ եղած էր իր յաջողութեան գլխաւոր պատճառը, և կամ վերջին տարիներուն ծուլութիւնը, անհոգութիւնը պաչարեց զինքը։ Ասանցմէ մին կամ միւսը, իրականութիւնը սա է թէ Ալէվի բան մը չկրնացաւ ձեռնպահ մնալով գրականութեան մէջ, ընդհակառակը չանեցաւ, որովհետեւ ան ձգեց ամէնուն մէջ Տիկ. Քարտինալի երիտասարդ գրագէտին գեղեցիկ յիշատակը։

Ալէվի մնաց մեզի համար Աբբա Գօնսալեսի սիրուած հեղինակը և Ֆրու-Ֆրուի, Լը Բրքի Տիւֆի, Օրֆէ Օզանֆէրի, Լապել Էլենի, Լա Բուրէի ծափահարուած թատերագիրը։ Բազմաթիւ են այն թատերգութիւնները և լիպրէթթօները զոր Ալէվի արտադրած է Մէյլհաքի հետ։ Զարմանալի աշխատակցութիւն մը որուն մէջ սակայն միշտ կարեւոր դերը Ալէվիին կը մնար իր սրամիտ և գեղեցիկ գրողի կարողութիւններուն համար։

Երեք տարի թ վեր Ալէվի կեանքը կ'անցընէր պտտելով, fosայ՝ թեւը անցուցած։ Ամէնէն աւելի միամիտ և բարի արուեստակիցը եղաւ անծանօթ գրագէտներու հանդէպ, Ալէվիի կը պարտի Տիկ. Մարսել Թինէյր իր գրագիտուհիի իսկապէս ազնիւ հայրենասիրութիւնը, որովհետեւ Ալէվի՝ առաջին անգամ Մեղրիւ տունին մէջ գլուխ գործոց մը սեսած էր։

Դեռ ուրիշ ինչ երիտասարդ գրողներու առաջնորդը, քաջալերիչը եղած է այս հրեայ ծագումով գրագէտը որ եղբօրորդին է Լա Ժիւիվ օրէրան գրող Ֆ. Ալէվիին։

Թէ ով պիտի յաջորդէ Ալէվիի, ահա թէ ինչ պէտք է ըլլայ Բարիզի սալոնները օրուան խնդիրը, Մօրասան կ'ըսէ։

«Ակադեմիան միայն անոր համար կարդարացնէ իր գոյութիւնը որ հետաքրքրութիւն և հաճոյք կը պատճառէ կիներուն։

Տօտէ Ակադեմիան սալոն մը կը դառնայ ուր մտնելու համար աչխարհիկ կեանքի ամէն նրբութիւններու տեղեակ ըլլալու է և գլխաւոր պայմանն է կիներուն հաճելի ըլլալ գիտնալ։

«Դուք զանոնք ծեր և հիւանդոտ ընարեցէ՛ք», կ'ըսէ Մօրասան Bel-Amiի մէջ, որովհետեւ Ակադեմիան հետաքրքրական կ'ըլլայ այն առեն միայն երբ ակադեմական մը մեռնի, որքան ծեր և հիւանդոտ ընտրէք, այնքան շուտ պիտի մեռնի։ Իմ մասիս, ես քուէս տալէ առաջ չպիտի նայիմ թէ այսինչ թեկնածուն Լօր սը Վէկայի յանդաւոր մէկ թարգմանութիւնը ըրած է, աղուոր իւէրմրոֆի մը, ալպիւմին մը աւելի կարեւոր արժանիքներ են ակադեմիայի թեկնածուի մը համար։

«Երբ ակադեմական մը մեռնի, կը շարունակէ Մօրասան, ամէն սալոններու մէջ ցանկ մը կը պատրաստուի, և գրաներ կը բռնուին. շատ հաճելի է այս խաղը զոր ես մկրտած եմ «քառասուն ծերունիներու խաղը» անունով։

Բարեբախտաբար Ակադեմիան չի հետեւիր Մօրասանի խրատներուն այն առտնէն ի վեր երբ ուզած է իր մէջ ընդունիլ Իսպանի, Պառէսի և Տօնէլի պէս երիտասարդ գրագէտներ։

Ալէվիի աթոռին այս անգամ կը յաւսամ որ Բրէվօ ներկայացնէ իր թեկնածութիւնը ու յաջողի։ Ամէն կերպով այս յաջողութիւնը ցաւալի պիտի ըլլայ իրեն համար, որովհետեւ այն երիտասարդ գրագէտները որոնք docte ընկերութեան մաս կազմելու բարեբաղդութիւնը կ'ունենան, կը կորսնցնեն իրենց եռանդը, անձնականութիւնը և անհնդուրժելի կը դառնան. այսպէս եղած է մասնաւորապէս Պուրժէի, Ռոսթանի համար, մաղթենք որ նոյնը չըլլայ նաև Տօնէլի համար։

ԶՈՒԱՐԹ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐ

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

Կիներուն համար մասնաւոր բառարան մը կայ, կիսաբաղ բառերով։ Այն որ այս լեզուէն չհասկնար և չիսսիր պէտք է հրաժարի կիներու հետ յարաբերութեան մտնելէ։

Չեմ կրնար երևակայել աւելի հետաքրքրական բան մը քան այն խօսակցութիւնը ուր բնաւ կարեւոր բան մը չըսուիր, ուր բնաւ մտքէ անցուած բաներն վրայ չի խօսուիր և ուր սակայն երկու կողմն ալ կատարելապէս հասկըցած է իրարու միտքը։ Ահա մէկ քանի նմոյշներ կիներու բառարանէն։ գիպուածով ընտրուած, ամէնէն նուրբ օրինակները չեմ տար, որովհետեւ պէտք է նախ ներկայացնել գոյները, երանգներուն անցնելէ առաջ։

Պէտք է որ մտաւոր հագուիմ։— Խնդիրը աճառի վրայ չէ. լսեցի կին մը որ իր ամուսնին այս պատասխանը տուաւ երբ այս վերջինը դիտողութիւն կ'ընէր եօթը հազար ֆրանքի մուրհակի մը մասին։

Ամենուն ճանճի։— կը նշանակէ, ունենալ աւելի պերճ աւելի սուղ և աւելի թանով շրջազգեստներ, ժառեակներ, գլխարկներ քան այն կինը որ առանցմէ ամէնէն շատ ունենալու համբաւը կը վայելէ։

Զիս տեսնողը կը վախնայ։—Անքաղաքավարութիւն պիտի ըլլար եթէ այս հարցումին կին մը չպատասխանէր, «հիանալի կերպով հագուած էք» և այլ մը «երբեք ձեզ այսքան սիրուն տեսած չէի»։ Արդարև այս խօսքով կը փափաքին որ կինը շնորհաւորէ հագուստը և այրը գեղեցկութիւնը, իւրաքանչիւրը իր ձեռնասութեան համեմատ։

Գլուխս դնելիք գլխարկ մը չունիմ, հագուս մը չունիմ։—Աժանսիներ կան որ այս խօսքին վրայ անխելքօրէն իրենց կնոջ զանազան շրջազգեստներուն և գլխարկներուն թուումը կ'ընեն։ Որովհետև չեն հասկնար այդ խօսքը։

«Գլխարկ մը, շրջազգեստ մը չունիմ հագնելիք» կը նշանակէ թէ տարի մը կը ներկայանայ նոր գլխարկ մը նոր շրջազգեստ մը ունենալու համար և թէ այդ տարիէն օգուտ չեն քաղեր։ Եղանակներու փոփոխութիւնը, հանդէս մը, սուգ մը, արտակարգ թատերական ներկայացում մը, ձիարշաւ մը, Լիսոնէն նոր հասած կերպաս մը, և կամ բարեկամուհիի մը դրած գեղեցիկ գլխարկը կը ստեղծեն այս տարիները։

Միայն շրջազգեստներ, գլխարկներ ունենալու համար չէ որ կիները կը գենեն։ Գնելու գործողութեան մէջ կանանց համար մասնաւոր հաճոյք մը կայ։

Տասներկուքի չափ կիներ կերպասեղէնի վաճառատան մը ապակեփեղկին առջև կեցած են։

Այն կինը որ ներս կը մտնայ, ա՛ն կը ասնի յաղթանակը։ Կ'ուզէ առնել, ուենենալ այն բաները՝ զորս միւսները կը դիտեն, կը հիանան և կը փափաքին ունենալ։

Ները դրամական գործ չեն տեսնար, և մեծամասնութիւնը իրենց ամուսնին լուծին տակ են այս մասին, «պարոն»ն է որ կը վճարէ, ան է որ կ'ընդունի դրամը և ստացագիրներ կուտայ ևն.։

Այն կինը որ վաճառատուն մը կը մտնայ, ի՛նք պիտի գնէ, ի՛նք պիտի վճարէ, ինչ վէս երեւոյթով մը մկկդի կ'ընէ ապակեփեղկին առջև կեցողները, ներս մտնելու համար։ Տեսնելու է նաև այդ կիներուն ակնարկը որ կը հետևի այդ կնոջ։ Նախ այդ ակնարկը տարբերութեամբ կը սկսի և արհամարհանքով կը վերջանայ։ Արդէն արհամարհանքը դիմակ մըն է որ կը ծածկէ տխրութիւնը։

Եթէ նշանաւոր կամ ծանօթ անուն մը կը կրէ, իր հասցէն բարձրաձայն կուտայ լսելու համար։

Լաւ կրթութիւն ստացած կիները երբեք տգեղ բառեր չեն գործածեր միւս կիներուն հանդէպ, վայրենիներուն պէս փայլուն սլաքներ կ'ուղղեն. ծիրանի և զմրուխտ, որուն ծայրը թոյնի մէջ թաթխուած է։

Անա մէկ քանի օրինակներ։

Լաւ մարմին ունեցող կին մը։— կին մըն է որ ծաղիկի նշաններ ունի դէմքին վրայ, կամ ցանցառ մազեր, և կամ չատ մեծ բերան մը ունի, մէկ բառով կին մը որուն դէմքը գեղեցիկ չէ։

Գեղեցիկ կին մը։—կին մը որ այլ ևս այնքան երիտասարդ չէ, որ քիչ մը ծանր մարմին մը ունի, վերջապէս եթէ ուզեն նախատինքը աւելի յառաջ տանիլ, կ'ըսեն. ընտիր առողջութիւն մը ունի։ բայց չատ հագուագիտ կերպով կ'ըսուի այսպիսի կոչտ խօսք մը։

Սրամիտ կին մը։— Այն կինն է որ ոչ սիրուն է ոչ ալ գեղեցիկ մարմին մը ունի։

Ադեկ կին մը։— Տգեղ և անխելք։

Անխորհուրդ խօսք մըն է. Անխորհուրդ խօսք մըն է, կը պատասխանեն կնոջ մը հանդէպ եղած ծանր ամբաստանութեան մը համար։

Այս խօսքը երեք ընտիր արդիւնքներ յառաջ կը բերէ. նախ ներողամիտ կ'երևայ այդ խօսքը ըսողը, երկրորդ ատիկա պատճառ կ'ըլլայ որ ամբաստանողը աւելի մանրամասնութիւններ տայ ինքզինքը արդարացնելու համար, և երրորդ, իրմէ ճշմարիտ կ'ընդունին եղած ամբաստանութիւնը և չեն ժխտեր զայն։

Արդարև, ենթադրենք թէ Պ. Ժ. ըսէ թէ տիկին Ս. իր պատիւը վտանգած է պարոն Պ.ի հետ, տիկին Տ.ին Ս.ի բարեկամուհին՝ կրնար պատասխանել.

—Բայց հաղիւ Տիկ. Ս. զայն կը ճանչնայ...զրպարտութիւն մըն է պարզապէս։

Փոխանակ ատիկա ըսելու կը պատասխանէ.

—Աստուած իմ, որքան չար են սամարդիկը, մէկ բառին չեմ հաւատար, վստահ եմ թէ անխորհուրդ խօսք մըն է այդ։

Պ. Ժ. կը պատասխանէ.

—Շատ ազնիւ էք անխորհուրդութիւն անուանելով այս ընթացքը, ես (ծանր խօսք մը) կ'անուանեմ։

ԱԼՖՈՆՍ ԴԱՐ

Ալֆոնս Քար Ֆրանսայի ամենեն զուարթ հաղամացին. գրած է հարիւրի մօտ գիրքեր, որոնց մէջ ամենեն նուազուորը մնացած է «Թմբիի ծառերուն տակ»։ Հրատարակած է «Իշամեղուները» Les Guêpes, երգիծական ամսաթերթերը, աւելի պարտաւաթերթերը որ կը յիշեցնեն Պառոնեանի «Մեղուները»։ Ծնած է 1808ին եւ մեռած 1890ին,

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՆՏՈՆ.—Մ. Ֆալիէռի այցելութեան ի պատիւ յիսուն անգլ. մարտնաւերու տարիքի մը պիտի խրախճանի Տուվրի առեւ մայիս 25ին։ Ներկայ պիտի ըլլայ Ջրանցքին Նաւատորմին մեծ զրահաւորներու բաժինը, տասնըչորս գեղեցիկ և հիանալի զրահաւորներ. Քինկ Էտուարս է. (ծովակալ Լորտ Զարլզ Պէրէսֆորտի գրօշակիրը), Ագինքուրթ, Բրիտանիա, Բամբնուէլֆի, Տոմինիոն, Ֆորմիտէյպլ, Իպէրնիա, Հինտուսթան, Իլլուսթրիոս, Իրրեզիսթիպլ, Նիլ Զիլլոնս, Սուիֆթշիւր, Թրայումֆ, և Վէնքրէյպլ, նաև յածանաւերու առանձին բաժինը, Արկայլ, Պլէք Բիկնս, Տիւէ օ լ Էտինպրէկ, Կուս Հօք, Հէմբշայր և Ռօխպրէկ, վեց երկրորդ և երրորդ կարգի յածանաւեր և Թորպիլա հալածներու արեւմտեան բաժինը, ընդ ամէնը քսանը չորս հատ։

Այս յիսուն մարտանաւերը երկու երկայն կարգի վրայ պիտի շարուին Շէյքսբիրս Բիֆլէն մինչև Տուվրի թումբը, եւ երբ ֆրանսական Լէօն Կամպէթթա յածանաւը, որուն մէջ պիտի գտնուի Ֆրանսայի Նախագահը իր ֆրանսական Թորպիլահալածներու ուղեկիցներով, անգլիական դիծերուն մէջէն անցնի, Նաւատորմիղը իսկոյն պիտի արձակէ թնդանօթներու ողջոյնը։ Թորպիլահալածներու տորմիղիկը յետոյ մինչև Տուվր պիտի ընկերանայ ֆրանսական յածանաւին։ Բրիտանական և ֆրանսական մարտանաւերուն միացեալ նաւաստիներուն թիւը 19,000 պիտի ըլլայ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՐՄԱՏԱՆ.— ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԻԿ ՇՐՋԱՆԻ.— Միացեալ Նահանգաց Ատլանտեանի Նաւատորմիղը այլեւարի շուրջ իր ճամբորդութեան առաջին ասաքեանը աւարտեց և ուրբաթ օր ծովային նախարար Մր. Մէթքաֆ, որ յատկապէս Սան Ֆրանչիսքօ գացած էր ամերիկեան զրահաւորով մը, աչքէ անցուց քառասունըչորս մարտանաւերը։ Նաւատորմիղներու պատմութեան մէջ այս ճամբորդութիւնը մէկմատիկ է, և թէև ծախքը ծանր պիտի ըլլայ, պիտի ապացուցուի ասով մին նաև ա՛ն կատարելութիւններէն, որոնց ընդունակ է ամերիկեան ժողովուրդը։ Նախ, ծովեղերեայ բնակիչներուն վստահութիւն տուաւ նաւաստիներուն նկարագրին վրայ. և կարուկ կերպով ցոյց տուաւ ամերիկեան մարտանաւերուն նիւթին տոկունութիւնը, թէև մարտանաւերը չափաւոր արագութեամբ գացին—ժամական տասը հանգոյց չափով—որովհետև հարկ չէր տեսնուած անհարկի ուժգնութեան ենթարկել զանոնք։ Այսու հանդերձ, ակնյայտնի յաղթանակ մըն է ծովակալ Իվընսի կատարած գործը, որով տասնըվեց զրահաւորներ Ատլանտեանէն Խաղաղական տարաւ, 13,000 մղոնի հեռաւորութիւն մը, առանց մեծ կամ փոքր անյաջողութեան, և ապահովեց հարկ եղած պարէնները իւրաքանչիւր խարխափողի մէջ, և իր սպաները ուենենալները պահեց բարձր վիճակի մէջ, յարաճուն խանդավառութեամբ և ճամբան ալ կատարելով կարգ մը թնդանօթաձգութիւններ և ուրիշ մարզանքներ։ Նաւատորմիղը հաւատարիմ մնաց իր ծրագրին, նաւաղները տեսութեան ընդարձակութիւն մը ստացան, ընկերակցութեան ոգի, դիւրութիւն մը գործակցութեան մէջ, որ յաջողութեան գաղտնիքն է մեծապէս, և թանկագին ունակութիւն մը ծովերու վրայ։ Միացեալ Նահանգաց ժողովուրդը ամէն իրաւունք ունի պարծենալու այս նաւատին պատին վրայ, որուն արդիւնքը եղաւ ապացուցանել Սամուէլ Հօրզրոբ (Ամերիկայի) Նաւատորմին արդիւնաւորութիւնը։ Ամերիկեան ժողովուրդը նաւատորմիղը դարձեալ պիտի չտեսնէ Ատլանտեանի ծովեղերքին վրայ մինչեւ յառաջիկայ տարի Մարտի սկիզբները, տասնըհինգ ամիսներու բացակայութենէ մը վերջ։ Վերադարձի ճամբորդութիւնը ծովակալ Իվընսի հրամատարութեամբ պիտի չըլլայ, որովհետեւ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ է, և ի մտոյց պիտի քաշուի գործէն ծառայութեան չըլլանէ մը վերջ, որ չահեցուցիրեն համար իր հայրենակիցներուն արժանաւոր հիացումը։ Իր յաղթանակը հռչակուեցաւ այս շաբաթ. երբ իր Ատլանտեանի Նաւատորմիղը գնաց միանալու Ամերիկեան Արմատանի Նաւատորմիղը Մարքիզուհին զարմացած ու չուարած այս անակնկալէն,

—Տղա՛ս, Հանրի, ինչ ըսել կ'ուզես, հարցուց։

Մարքիզը դաւակը կանխելով.

—Հանրի ըսածները չհասկցա՞ սիրելի Հէլէնս, բաւ, ես ինչպէս որ ժամանակով քեզի սիրտ տուի ու ձեռքդ խնդրեցի, այս անառակն ալ Օր. Սիտօնիան սիրտ տուեր է և անոր հետ ամուսնանալ կ'ուզէ, մթէ չատ բնական բան մը չէ՞։

Մարքիզը ետքը դրամատէրին դառնալով։

—Մարքիզուհիին թեւը մտէք Պառո՛ն, բաւ, Սիտօնի՛ա աղջիկս, քեզի ընկերանալու պատիւը ես կ'ուզեմ վայելել, դուն ալ եկուր Հանրի, մեծ սրանը անցնինք, կ'ուզեմ որ հոն Քրմօր ընտանիքին հանգուցեալ անդամներուն պատկերներուն առջեւ ձեռք ձեռքի տաք երկուքդ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(9)(

Մ ԻԼԻՈՆՆԵՐՈՒՆ Ի ՍԱՂԵՐԸ

ՀՈԶԱԿԱՒՈՐ ԵՐԿՐԱԽՈՅԶ ՄԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

Մարքիզը զուկին այս ծանր յանդիմանութիւններէն խորապէս ազդուած՝ դեմի դեղին դարձաւ. Հանրի բնաւ այս վիճակին մէջ տեսած չէր հայրը, անմիջապէս զղջաց արտասանած խօսքերուն վրայ ու դառնացած չեչտով մը,

—Ներէ՛ ինձ, հա՛յր, գոչեց, հիմա ամէն բան պիտի խոստովանիմ քեզ ճշդութեամբ, ուրիշ պատճառներ ունիմ պանքէրին աղջկ-ն հետ չամուսնանալու... ես ուրիշ մէկու մը հետ պիտի ամուսնանամ... աղքատ աղջկան մը հետ, ա՛խ, անոր համար պատրաստ եմ ամբողջ գոյութիւնս զոհելու։

Հանրի ետքը մանրամասնաբար պատմեց հօրը թէ տարիէ մը ի վեր ո՞րչափ տառապած էր իր սիրտը կարուհիին Օր. Ժանի վրայ մտածելով, զոր վայրկեան մը իսկ երեւակայութենէն չէր հեռացուցած։ Մարքիզը մեծ ուշադրութեամբ մտիկ ընելէ ետքը,

—Եթէ հիմա խիստ նեղ կացութեան մէջ չգտնուէինք, ըսաւ, կ'երդնում որ բնաւ արգելք չէի ըլլար ժանիի հետ ամուսնանալուդ. գիտեմ որ թիրուելու արժանի աղջիկ մըն է Ժանն... բայց հիմա... ինչ որ է, առարկութիւն պ'ուզեմ չընեմ քու մտադրութիւններուդ նկատմամբ. մինակ ճշմարտութիւնը հարկ կը տեսնամ խօսիլ քեզ, եթէ ուզես կ'օգնես ինձ, չուզես կը մերժես. վերջացնելու համար ըսեմ թէ, քու և մորդ ամբողջ հարստութիւնը փճացնելէ և բոլոր ունեցածնիս ծախելէ զատ, պարտք ալ ընի. նոյն իսկ այս իրիկուն սիպոտած եմ եօթանասունհինգ հազար ոսկի վճարելու, եթէ այս գումարը չկրնամ վճարել, անանկութիւնս պիտի վճռէ դատարանը. կը տեսնես որ այս կացութիւնով ո՛չ միայն աղքատութեան ու թշուառութեան ճիրաններուն պիտի մատնուինք, այլ և անուանարկութիւնն ալ վրայ պիտի հանի չուտով. ամէնէն աւելի սիրտս բզքտողը այս վերջին պարագան է։

—Ո՛չ, հա՛յր, գոչեց... բնաւ թող պիտի չտամ քեզ։

Ետքը յուզումը զսպել չանալով, եկէք հա՛յր կրկնեց. եկէք, ձեր ներկայութեանը երկու խօսք ըսել կ'ուզեմ պանքէր Պրէսսիէօի ու անոր աղջկան։

Մարքիզը ճառագայթելով,

—Սիս Հանրիս, գոչեց, իմ վեհանձն զաւակս, ո՛րչափ շուայտ ու թշուառ մէկն եմ եղեր։

Այս մարդը որ անձնասպանութեան դիմած պահուն բնաւ չէր դողացած՝ հիմա Հանրիին այս յայտարարութեան առջև չկրցաւ երկու կաթիլ արցունք զսպել։

—Եկէ՛ք, հա՛յր, եկէք կրկնեց Հանրի, և թեւը մտնելով հօրը՝ սրահէն անցան ու մարքիզուհիին յարկաբաժնին կողմը սկսան առաջանալ։

Մարքիզուհին դրամատէր Պրէսսիէօի ու անոր աղջկան Օր. Սիտօնիի հետ կը նստէր Կապոյտ Սրահին մէջ. ասոնք երբ մարքիզն ու Հանրին թեւ թեւի տեսան, շուարեցան. և հակառակ իրենց ճիգերուն՝ չկրցան պաղարիւնութիւն կեղծել. դրամատէրն ալ աղջիկն ալ դեմի դեղին կորած էին. պահ մը խոր լռութիւն տիրեց Կապոյտ Սրահին մէջ. Հանրի յստակ ու խիստ ձայնով մը դրամատէրին մօտենալով,

—Պարոն Տը Պրէսսիէօ, ըսաւ, օրիորդ Սիտօնիա, ներեցէք եթէ խիստ կ'ուաապրեմ, բայց որովհետեւ երկար ճամբորդութենէ մը վերադարձիս, հոս ծնողացս քով տեսնելու պատիւը ունեցայ զձեզ, այս տարիէն օգտուելով համարձակութիւն առի երկար ատենէ ի վեր զիս զբաղեցնող մէկ առաջարկս ուղղել ձեզ. օրիո՛րդ Սիտօնիա, եթէ ընդունիք, կ'ուզեմ ձեզ նուիրել մեր ընտանեկան անունը, զոր այնչափ արժանիքով կը կրէ մայրս։

Հանրի երբ այս բառերը կ'արտասանէր, սրահին մէջ խիստ թեթեւ հծծիւն մը լսուեցաւ, սրէն վիրաւորուած թռչունի մը մեղմ աւաչին նման. այս ձայնը ո՛չ մարքիզը, ո՛չ մարքիզուհին և ոչ ալ Հանրի ու Պրէսսիէօ լսեցին. նոյն պահուն ամէնքը տարբեր բաներու նուիրած էին իրենց մտածումը, մինակ Օր. Սիտօնիա լսած էր ողբի այս աւաչը ու կատաղութենէն շրջապատեցին։ Այս սիրաւեր բզքտող հծծիւնը՝ չարժարմիկին եաէն մարած ինկած խեղճ կարուհիին ժանին էր։ Սիտօնիա որ մարմրիոնէ սիրտ կը կրէր, լսած էր հակառակորդին արձակած աղբը։

ԱԼԻՔՍԷՐ ԹԱՐ

Մարդ մը կայ, որ Ալիքսէր Թարի անունով կը ճանչնայ... զրպարտութիւն մըն է պարզապէս։

Փոխանակ ատիկա ըսելու կը պատասխանէ.

—Աստուած իմ, որքան չար են սամարդիկը, մէկ բառին չեմ հաւատար, վստահ եմ թէ անխորհուրդ խօսք մըն է այդ։

Պ. Ժ. կը պատասխանէ.

—Շատ ազնիւ էք անխորհուրդութիւն անուանելով այս ընթացքը, ես (ծանր խօսք մը) կ'անուանեմ։

ԱԼՖՈՆՍ ԴԱՐ

Ալֆոնս Քար Ֆրանսայի ամենեն զուարթ հաղամացին. գրած է հարիւրի մօտ գիրքեր, որոնց մէջ ամենեն նուազուորը մնացած է «Թմբիի ծառերուն տակ»։ Հրատարակած է «Իշամեղուները» Les Guêpes, երգիծական ամսաթերթերը, աւելի պարտաւաթերթերը որ կը յիշեցնեն Պառոնեանի «Մեղուները»։ Ծնած է 1808ին եւ մեռած 1890ին,

ցաւ Խաղաղականի Նաւատորմին, որուն կը հրամայէ ծովակալ Ճէյմս Տէյթըն։ Ուրբաթ օր ծովակալ Իվանսի դրօշը վար առնուեցաւ Նաւահանդէսին վերջ։

Առլիս 6ին երբ Նաւատորմիղը կը նաւէ դէպի Հօնոլուլու, երթալու համար Աւստրալիա, Ճաբոն, Մանիլա, Չինաստան, Հնկ Քնկ, Սուէզ և անկէց ալ Ամերիկա, վերին հրամատարի պաշտօնը պիտի կատարէ ծովակալ Զարլզ Սբէրրի։ Այս սպային տակ նաւատորմիղը դէպի հայրենիք իր ուղեւորութիւնը պիտի կատարէ, 23,000 մղոնի ճամբայ մը։ Ծովային նախարարութիւնը որոշած է որ Ալապամա և Մէյն զրահաւորները Սան Ֆրանչիսքոյի առջեւ պիտի ձգուին, և անոնց տեղ Նաւատորմին պիտի միանան Նէպրասքա և Ուիսքոնսին։

ԲԱՐԻՁԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Կոմս Կալինա 56 տարեկան է, և ունի դիւանագիտական երկար ասպարէզ մը, որուն գլխաւոր մասը, 15 տարի, անցուցած է Կ. Պոլսոյ մէջ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ ՄԸՐՐԷՑ ՏԱՆ ԴԱՏԸ «ԹԱՑՄԷ»ի ԴԷՄ.—Լոնտոնի մէջ հանրածանօթ Մըրրէյ հրատարակչական Տունը անուանարկութեան դատ բացած էր Թայմզի խմբագրութեան դէմ, որ ասկէց առաջ քանիցս թերթին մէջ ամբաստանած էր նոյն Տունը թէ Վիքթորիա Թագուհիին նամակներուն հրատարակութիւնը ստանձնելով, կը շահագործէ զայն, խիստ սուղ գին դնելով։ Երդուեալներուն դատարանը 7500 անգլ. ոսկի վնասուց հատուցում վճռեց Թայմզի դէմ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ԲԵԹԵՐՊՈՒՐԳԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻՆ ՄԷՋ.—Հաստատուած է որ Պետական Պանքային մէկ քարտուղարը և մէկ արկղակալը խարդախ գործառնութիւններով 247,000 ռուպլ իւրացուցած են։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՇՈՒՆԵՐԸ ՌՈՒՍԵՒՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՄԷՋ.—Ռուսական Կարմիր Խաչի Ընկերութեան Նախագահ Մարիա Ֆեօտորովնա կայսրուհիին հրամանաւ, Լոնտոնի ռուս դեսպան Պէնքէնտորֆ կոմս Ընկերութեան չքաղաքը յանձնեց անգլիացի հաղարապետ Ռիքարտսընի, որ ռուսաեւճաբոնական պատերազմին ժամանակ Մանչուրիոյ մէջ շրջուն հիւանդանոցներու սպասարկող շուներուն մարզիչն էր։

ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ ՀՆԴԻԿԵԱՑ-ՂԱՆԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՒՆ ՎՐԱՑ.—Մօհմանները կը մերժեն անգլիական պայմանները։ Զօրավար Ուիլքօքսի հրաման տրուեցաւ երկու կիսաբաժիններով Մօհմանաներուն դէմ քալել։

ՀԱՐՈՒՍՏ ԿԱՏՈՒՆԵՐ.—Եանքիներու երկրին կեդրոնէն, Նիւ Եորքէն, հետեւեալը կը հեռագրեն անգլիական թերթերուն.— Պէլքի, աշխարհի մէջ միակ կատուն, որ իրեն յատուկ հարբուութիւն մը ունէր, 8,000 անգլ. ոսկի, մեռաւ Ուիլքսպար, Բէնսիլվանիա։ Երբ տեսնուեցաւ թէ հիւանդութիւնը յուսահատական էր, floroՃorմՃ բերին զինքը, իր ցաւերուն վերջ տալու նպատակաւ։ Հանգուցեալ Մր. Պէնճէմին Տալի 8,000 անգլ. ոսկի հարստութիւն մը թողած էր Պէլքի և անոր քրոջը՝ Բինքիի, այս գումարին եկամուտը պիտի գործածուէր իրենց ապրուստին, որչափ ատեն որ ապրէին։ Այս կատուները ծնած էին 1892ին, և Մր. Տալիի սիրականներն էին մինչեւ անոր մահը, 1905։ Օրիորդ Լուտի Ռըլ անուն կին մը հոգաբարձու կարգեց, խնամակալ ըլլալու կատուներուն, և ասոր համար ալ բաւական կարեւոր գումար մը կտակեց ցմահ օրիորդին։

Հիմա որ կատուները մեռան, գումարը պիտի բաժնուի, և 1,000 անգլ. ոսկի ծախքով դեղեցիկ աղբիւր մը պիտի շինուի մարդոց, կենդանիներուն և թռչուններուն համար։ Մնացեալը պիտի գործածուի բարեսիրական հաստատութեանց։ Բինքի երկու տարի առաջ մեռաւ, և Պէլքի միակ ժառանգորդը եղաւ հարստութեան և այնուհետեւ թոյլ ու ծոյլ կեանք մը կը վարէր։ Հեռագիրը չըսեր թէ այս հարուստ կատուները մուկ կը բռնէ՞ն ընաւ, կամ իրենց ցեղը ազնուացնելու և աւելցնելու համար չարաճիրութիւններ կ'ընէ՞ն տուն-նէն դուրս կամ տունէն ներս։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԴԱՒԻԼԱՆ.—Լա Բոռթէ հեռաւեալը կը հեռագրեն.— Երկու նոր դիակներ ալ գտնուեցան (Տես եբէկի Մանզումէ) և տակաւին կը փորեն։ Այս լակոնական լուրը տանջինգի կը բարձրացնէ Տիկին Կընէսի զոհերուն թիւը։ Ամերիկան ոճիրներու տարեգրութեանց մէջ երբեք ոեւէ դէպք ա՛յս աստիճան հետաքրքրութիւն և յուզում պատճառած չէր։ Ահա ենթադրուած պատճառները.—

Ա. Թէ Տիկին Կընէս վախնալով որ իր երկար մարդասպանական ասպարէզը մերկապարանոց պիտի ըլլար, սպաննեց իր երեք զաւակները և զինքը, տունն ալ բռնկցնելով, ոճիրը ծածկելու համար։

Բ. Թէ Տիկին Կընէս ձերբակալուելէ վախնալով, փախաւ, զաւակները սպաննելէ և դատական իշխանութիւնը խաբելու համար տանը մէջ ուրիշ կնոջ մը դիակը դնելէ վերջ։

Գ. Թէ Ռէյ Լէյֆիր, իր սովորական պարտիզպանը, սպանութիւնները կատարեց վրէժխնդրութեան և նախանձի կրնկակ շարժառիթով։

Այս ենթադրութեանց ցանկին վրայ չորրորդ մը ալ կ'աւելցնէ Տէյլի Թելիկրաֆի Լա Բոռթի թղթակիցը, թէ Տիկին Կընէս սպանութեան քրմապետ մը կամ հրէիզ մը չէր, այլ ասատուածավախ կին մը, որ իր զաւակները կը սիրէր, և որ իր պարէզին մէջ կ'արտոնէր թաղումը մարդկային դիակներու, որոնց վրայ փորձեր կը կատարէին բժշկական ուսանողներ։ Բոլոր մարմինները, ինչպէս արդէն յայտարարուեցաւ, անդամատուած են աւելի կամ նուազ։

Բայց խնդիրը ա՛յն է թէ դիակներուն երեքին որոնք ըլլալը հաստատուած են, որոնցմէ մին Տիկին Կընէսի որդեգրած աղջիկը, Ճէննի Օլսըն։ Տեղական պաշտօնեաները ա՛յնպէս կը կարծեն թէ պարէզը ամբողջ սպանուած կիներու և այրերու դիակներով լեցուն պիտի ըլլայ։ Ոմանք մինչեւ ութսուն կը հաշուեն թիւը։ Կ'ենթադրեն թէ Տիկին Կընէսի տունը տեսակ մը հաշուեյարդարութեան վայր էր սպանութեան համար, թէ ո՛չ միայն իրեն հետ ամուսնանալու թեկնածուները կ'ընդունէր և կը սպաննէր զանոնք, այլ հոն կը թաղուէին նաեւ ուրիշ խարդախ ամուսնական գործակալութեանց կողմէ սպանուածներուն դիակները։ Տեղական իշխանութիւնք կը կարծեն թէ իր այրած տան փլատակներուն մէջ գտնուած անգլուխ մարմինը վայրագ սպանութիւնի մարմինն է, և կը յուսան ցուցնել թէ Լէյֆիր սպաննեց կինը և երեք զաւակները, և յետոյ բռնկցուց տունը։ Միւս կողմէ լրագրի թղթակից մը կը պնդէ թէ չափերով ապացուցուած է թէ անգլուխ մարմինը կը վերաբերի կնոջ մը, որ ընաւ Տիկին Կընէսի խոշորութիւնը չունի։ Եւ ասկէց կ'եզրակացնէ թէ Տիկին Կընէս Եւրոպա փախած է իր զաւակները սպաննելէ և սպաննելէ վերջ նաեւ դժբախտ կին մը, զոր իբրեւ իր փոխանորդը ընտրած էր այդ սպանդանոցին վերջնական ահուսաբաստին մէջ։ Եթէ այս ենթադրութիւնը ուղիղ ելնէ, ամէն իրողութենէ աւելի պիտի ապացուցանէ այս Նորվէկիացի կնոջ գերագոյն խորամանկութիւնը, որով նախընտրեց զոհել չորս նոր անմեղներու կեանքերն ալ և իր տունը այրեց, այնպէս հաստատելով թէ ամբողջ ընտանիքը սրբուած մաքրուած է, իրեն ժամանակ տալով կծիկը դնելու։ Այրած տան մէջ պեղումները կը շարունակուին, բայց տակաւին գտնուած չէ երեկի յիշուած սառնարան-սենեակը, որ Լէյֆիրի յայտարարութիւններուն համաձայն միշտ գաղտնի կը պահուէր, և որուն բանալին Տիկին Կընէսի վրայ միայն կը գտնուէր։ Այս սենեակը ճիշդ իրենց սենեակին դիմացը կը գտնուէր, ուր Տիկին Կընէս կ'առաջնորդէր իր դիւրահաւանները և անոնց գործը կը լմնցնէր, և յետոյ դիակները կտոր կտոր ընելով կը թաղէր զանոնք պարտէզին մէջ։ Տակաւին յայտնի չէ թէ Լէյֆիր կը գործակցի՞ր թէ ոչ։ Բայց, ինչպէս երեկ կը գրէինք, ա՛յնքան խոշոր և ծանրադամ կին մըն էր դարբինի բազուկներով և թեւերով, որ ինք կը բաւէր միս մինակ այդ բաները ընելու։ Կ'ըսուի թէ այդ սենեակը 15 քառակուսի ոտք էր, երկու խոշոր պանգներով գոցուած ահագին դուռնով։ Պատուհանները պաշտպանուած էին թանձր երկաթներով։ Կար արտաքին պատ մը և ներքին պատ մը, մէջտեղը աւազի փչիներով, որպէս զի դուրսէն ձայն չլսուի։ Տիկին Կընէս օր մը սա՛ հետաքրքրական իրողութիւնը պատմեց թէ այդ սենեակին մէջ կը քնանար ինքը, և թէ այդ սենեակին Պասթիլանման ամրութիւնը կ'ապահովէր զայն զողերէ։ Լրագրի թղթակիցները գիշեր ցերեկ կը սպասեն և վրանի տակ կ'ապրին Տիկին Կընէսի ագարակին մօտ, որպէս զի պեղումներուն ներկայ ըլլան։ Այս առթիւ չափազանցուած լուրեր ալ կան, սիրային նամակներ ալ կը հրատարակուին, զորս իբրեւ թէ Նորվէկուհին գրած է իր ցանկացողներուն։ Այս նամակները սիրային գողտրիկ արտայայտութիւններ են, զորս Էլօիզ մը կրնար գրել Ապէլառի, բայց ոչ թէ Կընէսի նման Նորվէկիացի գաղթական կին մը։ Ասիկա սովոր չէր իր ազնիւ բարեկամներուն վրայ խօսելու. քիրթոզական և վիպերգական բառերով։ Գործի կին մըն էր, և միշտ տօլարներու վրայ կը խօսէր։

ՔՐՈՆԻԿ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

ՕՐԷՆՔԸ Ի՞ՆՉ Կ'ԸՍԷ

Օրէնքը կը տրամադրէ որ կալուածական առուծախի մը մէջ երբ կալուածը որքի մը և կամ բարեպաշտական հաստատութեան մը (Մալի վագրֆ վէ պէյթիլմալիսկ) պատկանի և երկուստեք զիրար խաբելու դիտաւորութիւն ունեցած չըլլան նոյնիսկ, երբ կալուածը իր իսկական արժէքէն մէկ հինգերորդ համեմատութեամբ աւելի և կամ պակաս ծախսուած է (դապկը Ֆաֆիսէ Ֆիյէբլէ պէյ էսիլմիշ իսկ) կրնայ առուծախը չեղեալ համարուիլ, այսինքն 5000 ղրուշ արժողութեամբ կալուած մը երբ 4000 ղրշ.ի ծախսուած է, ինչպէս նաեւ եթէ 6000 ղրշ.ի և կամ անկէ աւելի ծախսուած է այս առեւտուրը կը ջնջուի և դրամը ետ կ'առնուի (ըստ արամադրութեան Մէճլէսի 165 և 356, 357 յօդուածներուն)։ Իսկ եթէ ծախսուած կալուածը պարզ անհատի մը կը վերաբերի և կամ միւլք է և առուծախին մէջ ծախող և գնող զիրար խաբելու դիտաւորութիւն ունեցած չեն, չափազանց սղութեան (դապկ Ֆահիշ) պատճառաւ ետ չկրնար կոչուիլ։ Բայց երբ զիրար խաբելու դիտաւորութեամբ եղած է և տարբերութիւնը արժէքի մէկ հինգերորդ մասէն աւելի է, այդ պարագային առուծախն ալ կրնայ ջնջուիլ։

Արդ, Հիւանդանոցի կալուածը որոշեցաւ թէ՛ վազգ է և թէ՛ բարեպաշտական հաստատութեան մը կը պատկանի և թէ ըստ արժանահաւատ տեղեկութեան 400 ոսկիի մօտ կ'արժէ, ուստի ասոր մէջ դապկ Ֆահիշ կայ և կրնայ ջնջուիլ։

Կը յուսամ թէ զգալի շահ մը մատուցած կ'ըլլամ Հիւանդանոցին։

ՀԱՑ ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՄԸ

29 Ապրիլ 1908

×

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"

Շնորհակալ ենք յարգելի փաստաբանին հոգածութենէն։ Իրեն պէս ուրիշ կարող ու ձեռնհաս փաստաբաններ ալ նոյնը յայտարարեցին, բայց մենք չենք կարծեր որ Մարտիրոս էֆ. Թէլլիեան գործը մինչեւ այն տեղուանքը հասցնէ։ Ինչպէս արդէն ըսած էինք շաբաթ օր, ինք, ատուածավախ ու պարտաճանաչ մարդ, բնականաբար կը խղճահարի Հիւանդանոցի թշուառ ու անկար պատապարեալներուն հացը ան.նց բերէնէն խլելու։ Մեր հաւատքը այն է թէ Մարտիրոս էֆ. Թէլլիեան իր խղճին անսալով կամ կալուածը կը փոխանցէ աւելի գէն վճարողին, կամ տարբերութիւնը կը վճարէ Հիւանդանոցին։ Ինչպէս ամէն գործի մէջ, այս գործին մէջ ալ չար խրատուներ չեն պակսիր։ Նոյն իսկ կը ցաւինք որ այդ չար խրատուներուն մէջ մտած է նաեւ մեր պաշտօնակիցներէն մէկը, գուցէ առանց գիտնալու թէ ի՞նչ կ'ըսէ ու ի՞նչ կը արամարանէ։ Թէլլիեան էֆ. պէտք է զգոյշ կենայ այս կարգի անխիղճ բարեկամներէն, որոնք խելացի հակառակորդներէ աւելի վտանգաւոր են։ Մարտիրոս էֆ. պէտք է մի՛ միայն անսայ իր խիղճին, ինչպէս որ մինչեւ հիմա նոյն զգացումին դիմելով՝ խոստացած էր Նորոգել իր ծննդավայրին՝ Կասմայի եկեղեցին։ և ինչպէս որ միեւնոյն խոստումը ըրած էր նաեւ Կէտիկ Փաշայի եկեղեցիին 100 ոսկիի ծախքով ջուր մատակարարելու համար։ Մենք ինչպէս նաեւ Թէլլիեան էֆ.ի ամբողջ ճշմարիտ բարեկամները այս միայն կը յանձնարարենք իրեն։ Տարբեր կերպով գրդողները բարեկամներ չեն իրեն։

*** Այս առթիւ հարկ կ'զգանք ուղղել հետեւեալ պարագան։ Ճարտարապետ Մարտիրոս էֆ. Խերպէկեան իր նամակին մէջ կարծիքով ըսած էր թէ երբ Թէլլիեան էֆ.ի հետ Մաքսաճրարի յիշեալ խանութը գացին՝ Ազգ. Հիւանդանոցի պաշտօնեայ մը կը գտնուէր իրենց հետ, որ հաւանաբար Նշան էֆ. Ղուկասեանը ըլլալու էր։ Արդ, կը յայտարարենք թէ այդ անձը Նշան էֆ. Ղուկասեանը չէր, այլ կալուածոց Հոգաբարձութեան կողմէ ղրկուած ուրիշ անձ մը։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երեկ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեանի։ Անդամներէն ներկայ էին Տ. Տ. Գաբրիէլ և Մովսէս Սրբազանները Տ. Տ. Ղեւոնդ Դուրեան և Գրիգորիս Պալագեան վրդ.ները, Տ. Յովհաննէս Մկրեան, Սահակ Տ. Սարգսեան, Կարապետ Սանտալճեան և Միքայէլ Աշճեան Ա. քհ.ները, և Տ. Տ. Հմայեակ Էքսարճեան և Գրիգոր Ճէպէճեան քհ.ները։

Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով 1.— Տ. Աղան Ծ. վրդ. օգտակարութենէ աւելի տարբեր պաշտօն մը խնդրած ըլլալով, Ժողովը որոշեց Պոլսոյ մէջ ո՛և է եկեղեցական պաշտօն յանձնել իրեն։

2.— Պուլկար Մատէնէն (Գօնիա) ազգային մը կը հարցնէր թէ ժանգամկրտութիւնը յետաձգուած ատեն մօրը քառասունքի յատուկ աղօթքը կը կարդացուի։ Ժողովը որոշեց պատասխանել թէ՝ տղան չմկրտուած մօրը քառասունքի աղօթքը չկրնար կարդացուիլ, ըստ Մաշթոցի։

3.—Ռոտոսթոյի առաջն. տեղապահ Տ. Արիստակէս եպսկ. Վանքան կը տեղեկագրէր թէ՝ տեղւոյն Ս. Խաչ եկեղեցւոյ ուսուցիչ Պ. Ղազարոս Ե. Ղազարեան քննիչ յանձնաժողովոյ մը առջեւ եկեղեցական ձայնագրութեան եւ երգեցողութեան քննութիւն մը անցընելով յաջողած է։ Ժողովը արժան գտաւ երկրորդ կարգի եկեղեցողութեան վկայական տալ իրեն։

4.— Պոլսոյ երաժշտական յանձնաժողովն ալ Պ. Լիւտն Ճէրրանեանի կարողութիւնը քննելով, անոր Հայ եկեղեցւոյ ձայնագրութեան եւ երգեցողութեան մէջ բաւական կարող և հմուտ գտած ըլլալը տեղեկագրած էր։ Ժողովը այս տեղեկագրին վրայ որոշեց երկրորդ կարգի վկայական տալ յիշեալին։

Ժողովը տառնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը վարչական և ամուսնական խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ Եգիպտոսի առաջնորդական փոխանորդ Տ. Մամբրէ քհն. Վարդանեանի աւագութեան ատիճան և ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւն շնորհեց, ի վարձ իր բարւոք ծառայութեանց։

ՔԼՕԹԱՀԻՈՅ և Աֆիոն-Գարահիսարի միացեալ վիճակներուն առաջնորդ Տ. Երուանդ վրդ. Բէրահճեան, ինչպէս կը յիշուի, Երզնկայի եւ Բէօթահիոյ առաջնորդ Գուրուած էր, եւ կեդր. Վարչութիւնը իրեն ձգած էր այս երկու Վիճակներէն մէկուն առաջնորդութիւնը ընտրել։ Տ. Երուանդ վրդ. այս անգամ հեռագրով մը ծանուցած է Պատրիարքարանի թէ իր նախապէս տուած խոստումին համեմատ պարտաւորուած է Երզնկայի առաջնորդութիւնը ընդունիլ։

ԱՐՄԱՇԻ միաբաններէն Տ. Փառէն Ծ. վրդ. և Շաւարշ վրդ. այսօր ցորեկուան կառախումբով կը մեկնին Վանք, առաջինը իր տեսուչ-մատակարարի պաշտօնը ստանձնելու եւ երկրորդը իր հրաժեշտը տալու համար, ուրկէ ետք յառաջիկայ շաբթու կրկին պիտի գայ մայրաքաղաքս, ապէք ուղղակի Սեբաստիա երթալով Ս. Նշանի վանահայրութիւնը ստանձնելու համար։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ երկուշաբթի օր իր շաբաթական նիստը կազմեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ՝ ատենապետութեամբ Գուլուճեան էֆ.ի և զբաղեցաւ մայրաքաղաքիս և գաւառական ազգային հաստատութեանց կողմէն ներկայացեալ հաշուական, կալուածական և դրամական խնդրոց ուսումնասիրութեամբ և անօրինութեամբ։ Խորհուրդը մասնաւորապէս նկատողութեան առաւ Կէտիկ Փաշայի եկեղեցւոյ շրջաբակին մէջ կառուցանելի սենեակաց խնդիրը և ճարտարապետ Համամճեան էֆ.ի կողմէ մատուցուած նախաքննական տեղեկագրին վրայ բանաւոր գտաւ եղած դիտողութիւնները և պաշտօն յանձնեց Խորհրդոյ ատենադպիր Յակոբ Ունճեան էֆ.ի նորագոյն քննութեամբ մը և Թաղ. Խորհրդոյ հետ նոր բանակցութեամբ հարկ եղած կարգադրութիւնները ընելով յայտագրել արդիւնքը Տնտես. Խորհրդոյ, ըստ այնմ կարեւորը անօրինուելու և արտօնագրի մասին արժանը ի գործ դնելու համար։

ԲԱՆԿԱԼԷԻ Բագրատունի վարժարանին մէջ կիրակնօրեայ Առեւտրական դասարանի ինչպէս նաեւ վարժուհիներու յատուկ մանկավարժական դասընթացքի աւարտական քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ կիրակի, Մայիս 4։

ՍԱՄՍՈՆԻ վաճառականներէն կնոջ Բրացի Մխաք էֆ. Ս. Տիրամեան համակ արծաթէ ոսկեզօծ զոյգ մը քոյրնուիրած է, տեղւոյն Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն, ի յիշատակ իւր ողբացեալ կողակցին Վարդուհի Տիկնոջ։

ՄԱՆԱԿԵԱՆ թատերախումբը որ Խարբերդի և Բրբք Բիլիսէի մէջ փայլուն յաջող մը բոլորեց, երեկ առաւ Պոլիս դարձաւ և մօտ օրէն պիտի սկսի իր ամառնային ներկայացումներուն։

ԱՆՑԵԱԼ կիրակի, Ապրիլ 27, Գում Գարաու, Համբարձումեանց բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ Նշանախօսութեան հանդէսը Տիար Օնիկ Մաղաղաճեանի Օր. Տիրուհի Համբարձումեանի հետ, ի ներկայութեան երկու կողմի ազգականներու և բարեկամներու։ Մեր շնորհաւորութիւնները։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Յակոբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 540 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս Ազգ. Տէր և Տիկին Արամ Ա. Ճաճեան ի Խօքանս։

ՏՕՌԹ. ՄԻՀՐԱՆ էֆ. Վարդապետի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կէս օսմ. ոսկի նուիրած է Խասգիւղի Գալֆեան Որբանոցին՝ Թեհրանէն Վեր. Գառնիկ Խան Տալկճեան, ձեռամբ Մարտիրոս էֆ. Աբայճեանի։ Կը խնդրուի ընկալագիրով մը գանձել խմբագրատուէս։

ԳԱԼՖԻՆԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ հետեւեալ նուէրները.— Այրի Տիկին Թագուհի Պարսիկեանի յուղարկաւորութիւնը Տէր և Տիկին Միհրան Ն. Շիրինեան 1 օսմ. լիրա, Տէր և Տիկին Եդուարդ Ն. Շիրինեան 1 օսմ. լիրա, նոյնպէս։ Տէր և Տիկին Արշակ էֆ. Գարակէօզեան 10 օսմ. լիրա, Տիկին Ն. Ե. Ֆնտքլեան ի յիշատակ իր հանգուսուանոյն 10 օսմ. լիրա, Բարեսէր Տիկին մը Ե. Ն. 2 օսմ. լիրա, Տարք Թեմուրեան եղբարք 1 օսմ. լիրա, Տիկին Անանա Մ. Շիրինեան 160 ղրշ. Պետրոս էֆ. Գաղանճեան 40, Ոմն 20։

Այրի Տիկին Կատարինէ Շիրինեան, Տէր և Տիկին Միհրան Ն. Շիրինեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Եդուարդ Ն. Շիրինեան և զաւակունք, Տիար Լէօն Շիրին, Տէր և Տիկին Մանուկ Ս. Շիրինեան և դուստր, ինչպէս նաեւ Գարագաշեան, Շէֆիրլեան, Մակաճեան, Սերտարեան, Շիրինեան, Շապէնտրեան, Բաքաճեան, Ինճէեան, Մեզպուրեան, Շահպազեան, Գափամճեան, Տամլամեան ընտանիքները, իրենց սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք հանձնեցան ներկայ գտնուիլ ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ՊԱՐՍԻԿԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(138)(

ԿԻՐՔԻՆ ԶՈՒՌԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.Ա.

ԴԵՐԱԿԱՏԱՐՆԵՐԸ ԿԸ ՔԱՇՈՒԻՆ

Նօվանթէլի յուսահատութիւնը չափ սահման չունէր, ա՛ինչափ սիրած մարքիզուհին փախած էր ձեռքէն. ինչ պիտի ընէր հիմա գլեակին մէջ, որտեղ տխուր կայարան մեկնեցաւ, ուր խեղճ հիւրանոցի մը մէջ անցուց գիշերը, առանց պատառ մը բան ուտելու. առաւոտն կանուխ չոգեկառքով Բարիզ վերադարձաւ ու երբ իր տունը մտաւ, սպասաւորը երկու նամակ յանձնելով յայտարարեց թէ պարոն Տարսի երեք անգամ եկաւ փնտռեց զինքը։

Նօվանթէլ բացաւ նամակներէն մէկը որ կապմանի կողմէն գրուած էր հետեւեալ կերպով.

«Հօրեղբայրս մինչեւ իրիկուն իր պաշտօնատան մէջ սպասեց քեզ ու վերջին ծայր սրանեղեցաւ իրեն չերթալուդ համար. կ'աղաչե՛մ, առաջին առթիւ գնա տե՛ս զինքը ու միւլիան սպանող վարձոց կնոջ նամակը յանձնէ իրեն. այս գործը կատակ չի վերցներ, կեանքի ու մահու խնդիր է. եթէ նամակը պատռես կամ այրես, մեծ սխալ գործած կ'ըլլաս, չէ թէ մինակ հօրեղբայրս, ես ալ կը վշտանամ քեզ, եթէ նամակը ոչնչացնես. մեծ անձկութեամբ կ'սպասեմ մարդասպանին յայտնուելուն, ոճրագործը իրեն արժանի պատիժը գտնելու է։»

—Միամիտ աղա՛յ, բացագանչեց Նօվանթէլ նամակը մէկդի նետելով, չի գիտեր որ միմիայն իրեն և հօրեղբօրը երջանկութիւնը նկատողութեան առնելով է որ նամակը կը պահեմ։

Մարքիզուհիին անյայտացումէն խելայեղած երիտասարդը, անտարբերութեամբ բացաւ երկրորդ նամակն ալ և երբ ստորագրութիւնը նայեցաւ, խելքը գլուխէն գնաց. Պարանքօսի մարքիզուհիին կողմէն կուգար ան, ուր հետեւեալ հակիրճ տողերը գրուած էին.

Կը սիրեմ քեզ Նօվանթէլ, խիստ շատ կը սիրեմ քեզ, ո՛րչափ ատեն որ Բարիզ մնամ տառապանքս պիտի սաստկանայ. այս սէրը երկիւղ կ'ազդէ ինձ, որոշեցի քեզմէ զատ ապրիլ, կ'երթամ կոր...։

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէր արդեօք մարքիզուհին, Նօվանթէլ չկրցաւ բացորոշ իմաստ մը հանել այս գրուածքէն, երբ երկուքն ալ զիրար կը սիրէին, ինչո՞ւ չամուսնանային, ի՞նչ բան կ'արգիլէր զիրենք այս սէրը յաւերժացնելէ. արդեօք Բարիզէն դո՞ւրս, օտար տե՛ղ մը կ'ուզէր որ կատարուի իրենց ամուսնութիւնը. Նօվանթէլ որոշեց անպատճառ երթալ փնտռել, գտնել սրտին սիրածը ու ամուսնանալ անոր հետ։

Երիտասարդին այս յուզումնալից վայրկեանին ծառան ներս մտնելով յայտարարեց թէ Տիկին Շամպրիի կողմէ կին մը եկած է որ կ'ուզէ անպատճառ տեսակցիլ իրեն հետ, վայրկեան մը ետք Նօվանթէլի արտօնութեամբ ներս մտաւ այս կինը, որ Տիկին Շամպրիի նախկին կաթնտուն և մտերիմ խորհրդականը Տիկին Ժանէնթն էր. այս պառաւ կինը որ համակ սեւեր հագուած էր, ինքնաշարժ արձանի մը նման չիր չիտակ ներս մտնելով՝ առանց բառ մը արտասանելու կանգնեցաւ ուռ ձեռքի նամակը յանձնեց Նօվանթէլի։ Երիտասարդը կնոջ տխուր կացութենէն կասկածելով դողաց պահ մը, դողդոջ ձեռքերով բացաւ նամակը, ուր Տիկին Շամպրի հետեւեալը կը գրէր։

Երեկ երբ ինձ կ'ըսէիք թէ մարդ կրնայ ամէնէն հեռու տեղերէն ալ վերադառնալ ու մարդկային տարութեամբ՝ ամէնէն նուիրական խոստումն ալ յաճախ կրնայ դրժուիլ, ես պատասխանեցի թէ մինակ մեռնողներն են որ չեն կրնար վերադառնալ ու չեն դրժեր իրենց ուխտը. այո՛ բացարձակ ճշմարտութիւն էր ըսածս. մինակ մեռնողը խոստումը չի դրժեր, ահաւասիկ ես ալ կը մեռնիմ, ներէ ինձ, պատիւս պաշտպանութիւնը քեզմէ կը թաքնանեմ, գթա՛ վերադարձ ու նամակս այրէ։

ՇԱՄՊՐԻ

Նօվանթէլ յանկարծ չուարելով կորսընցուց ինքզինքը ու յիմարի նման տեղէն ցատկելով.

—Ի՞նչ աղէտ, Աստուած իմ, գոչեց, մի՞թէ մեռցուց ինքզինքը։

—Այո՛, հծծեց կինը արցունքները սրբելով, երեկ իրիկուան դէմ պատահեցաւ այս դժբախտութիւնը։

Նօվանթէլ ալ չկրնալով արցունքը զսպել։

—Ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ, հեծծացաց, ինչպէս եղաւ։

—Պատյոի ելած էր ձիով, չեմ գիտեր ի՞նչ ըրաւ հոն, դիակը տուն բերին, եթէ դուք անոր գաղտնիքը չէրապարակէք, ամէն մարդ պիտի ենթադրէ թէ արկածով ինկած է ձիէն ու մեռած։

—Հապա պարոն Ռոժէն...։

—Այո՛, ան ալ այսպէս պիտի կայծէ, բայց եթէ դուք ուզէք...։

—Ես արդէն կանխաւ խոստացած էի և պատրաստ եմ խոստումս գործադրելու։

Նօվանթէլ սարքի ելլելով նամակը բերաւ ու Տիկին Ժանէնթի ցցուց։

—Ահա չէ՞ նամակը, ըսաւ։

—Այո՛ այս է, պատասխանեց պառաւը։

—Ահաւասիկ կ'այրեմ զայն։

Նօվանթէլ լուցկիով մը վառեց մամը ու անտարբեր նամակը անոր բոցերուն բռնելով այրեց զայն, մինչեւ որ կատարեալ մոխիր դարձաւ։

—Շնորհակալ եմ, ըսաւ Տիկ. Ժանէնթ, բայց ապա միւս նամակը։

—Ո՞րը։

—Հիմակուան բերած նամակս։

—Ահաւասիկ ան ալ կ'այրեմ։

Երկրորդ նամակն ալ ամբողջութեամբ այրելէն ետք, Տիկ. Ժանէնթ եկած ճամբով մեկնեցաւ։ Նօվանթէլ ալ անմիջապէս փոխեց հագուստները ու կառք նստելով ուղղակի Պ. Ռոժէի բնակարանը գնաց. որուն դրան առջեւ տեսաւ որ հարցաքննիչը կը տեսակցէր եղբօրորդիին հետ։ Պ. Ռոժէ դեռ դռնին կորած՝ կարծես այն վայրկենին տասը տարի աւելի ծերացած էր. կասթօն ալ վերջին ծայր յուզումնալից կացութեան մէջ էր։

Հարցաքննիչը Նօվանթէլը տեսնելուն պէս մեծ իրարանցումով խօսք ուղղելով,

—Ազէկ որ կրցաք գալ, ըսաւ. դէպքին տեղեկութիւն ունի՞ք։

—Այո՛, հիմա լուր առի։

—Ուրեմն ներեցէք ինձ, հիմա ըստիպուած եմ հանդուցեալին տունը երթալու. դեռ պիտի չկրնամ ընդունիլ, երբէկ գիշեր ստիպուեցայ մինչեւ ձեր տունը գալ զեղջ փնտռելու համար. զարմացայ ձեզի տունը չգտնելուս. ժամանակ չունիմ հիմա հարցնելու թէ ի՞նչ պատճառով չգործադրեցիք ձեր խոստումը. կը յուսամ թէ նամակը քովերնիդ է, տուէք զայն։

—Ո՛չ քովս չէ, գողցեր են զայն... չկրցի գտնել։

(Շարունակելի)

ՀԻՒԱՆԴԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸՆԹՑՔ

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ ծանուցանել թէ Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի Նորաշէն յարկերու բացման առթիւ Հիւանդանոցի սպասարկութեանց կանոնաւորութիւնն ապահովելու նպատակաւ հիւանդապահութեան տեսական և գործնական դասընթացք մը հաստատած է հիւանդապահուհեաց համար, հետեւեալ պայմաններով.—

1. Հիւանդապահուհիք պարտին օսմ. հպատակ ըլլալ և ի ձեռին ունենալ Օսմ. Թէզքէրէ, ինչպէս նաեւ բարի վարուց վկայական ընսկած թաղին Թաղ. Խորհուրդէն։

2. Հիւանդապահուհիք մարմնով առողջ և առնուազն 20 և առաւելն 40 տարեկան պէտք է ըլլան և ունենան բաւական հուսում։ Նախապատուութիւն պիտի տրուի թաղային նախկըրթարանաց շրջանաւարտներուն։

3. Դասընթացքը մէկ տարի կը տեւէ և այդ միջոցին աշակերտուհիք պարտին հիւանդարանի ո և է մէկ բաժնին մէջ ձրիաբար ծառայել։

4. Հիւանդանոցը պիտի տայ հիւանդապահուհեաց յատուկ ձեռք մը զգեստ, սնունդ և պահելու տեղ ու անկողին և ամսական 20 ղրշ. երթեւեկի ծախք։

5. Հիւանդապահուհիք 15 օրն անգամ մը մէկ օր ազատ պիտի ըլլան իրենց տունը երթալու։

6. Հիւանդանոցի վարչութիւնը ամսականաւոր հիւանդապահուհիի պէտք ունեցած ատեն միշտ նախապատուութիւն պիտի տայ իր շրջանաւարտներուն։

7. Տեսական և գործնական դասընթացքի տեւողութիւնը մէկ տարի ըլլալով տարբոյս վերջն այն աշակերտուհին որ գոհ ձգած է հիւանդանոցի վարչութիւնը իրենց բարքովը, աշխատասիրութեամբը և ուսմամբը, մասնաւոր վկայական պիտի տրուի անոնց, առաջին հանդիսացող շրջանաւարտը պիտի տանայ իրեւ նուէր (10) տասն օսմ. ոսկի և մէկ վիրաբուժական պայուսակ (trousse), երկրորդը (5) հինգ օսմ. ոսկի և մէկ պայուսակ և երրորդը 3 օսմ. ոսկի և մէկ պայուսակ։

Ընդունուելիք աշակերտուհեաց թիւն առ այժմ սահմանափակ լինելուն կը յանձնարարուի աշակերտուհի ըլլալ փափաքողներուն դիմել անյապաղ Եէտիգուլէ Ազգ. Հիւանդանոցի Տնօրէնութեան, ամէն Դ. Եշ. Շբ. օրերը։

(Կնիք)

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՇԱՆԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր Սամբաթօրութ, Համամճեանները բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ ՕՐ. ՍԻՐԱՆՈՅՇ Թ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆԻ նշանախօսութիւնը՝ ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. Թ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ հետ, աղգականներու և բարեկամներու ներկայութեան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ
(Ապրիլ 29 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	Հերմակ	օքան 53 —
Երկրորդ	»	» 51 52
Եռան		» 50 —
Զաւտարը		» 47 -- 48
Կարծր առաջին		55— 56
Կարծր Մէջին		» 53 —54
Կարծր խառն		» 52 —

Այսօր 8 վաճառ Աէռաջուլի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ ՂՐՇ

Տեղական դրմա Ա. պարկ	105—
» » Բ. »	103 —

ԹՈՓ

Օքան 22 փաստ

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն 16½—17½
Բումէլի և Մերսին	» 15 — 16

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ

Շրջականերու համար հոս չունաւ յանձնելի	39½—40
Տեղական սպառման համար	—40

×

Շաբթուս ժամանեց ցորեն Անատոլ 19 վագոն, Բուլգարական 44000 գրիւ. պիւր ռուսական 550 պարկ, Մարսիլիա 2775 պարկ, պուլկարական 3050 պարկ և իտալական 4930 պարկ։ Ցորեն և ալիւր հրապարակը հաստատ վիճակի մէջ կը շարունակէ և այս գիներով անպակաս խնդրանք կայ պատրաստ ապրանքի համար։ Գարիի գիները միօրինակ վիճակի մէջ կը շարունակէ. սա միջոցիս անկում չի յուսացուիր, մանաւանդ Անատոլուի ապրանքներու վրայ բաւական խնդրանք կայ, նոյնպէս Եգիպտացորենի գիները հաստատ վիճակի մէջ կը շարունակէ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

12 Մայիս 1908

Ֆրանսական 3%	96.55
Օսմանեան Միացեալ բաց.	—.—
» » գոց.	95.20
Երկաթուղի	179¼.
Պանք Օթթոման	727.—
Պալիա Քարա Այաքն	454.—
Թրանսվաալ	43.—
Ռիօ Թինթօ	1504.—

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ԱՌԵՒՏՐ. ՍԵՆԵԱԿ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.— Օսմ. առեւտր. սենեակի մը հաստատման համար, առջի օր ալ Բարիզի օսմ. գլխաւոր վաճառականները, գումարում մը ունեցան օսմ. ընդհ. հիւպատոս Շէֆտիա պէյի նախագահութեամբ։ Օսմ. առեւտրական սենեակը հաստատուեցաւ։ Սեղանաւոր Մ. Սապակ նախագահ անուանուեցաւ, իսկ դեսպան Մինիոր փաշա՝ պատուակալ նախագահ։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց դեսպանին և ընդհանուր հիւպատոսին՝ օսմ. առեւտրական սենեակին հաստատման մասին անոր նուիրած աջակցութեանը համար։

ՕՐԻՆՔՆԵՐՈՒ բարեփոխման համար կազմուած յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի ցամաքային առեւտրական օրէնքին մէկ քանի յօդուածները բարեփոխել և անանկութեանց վերաբերեալ խնդիրները քննել ու բարենորոգել, առջի օր ալ գումարուեցաւ վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ Ճէլալ պէյի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԻՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ համար Հայտար Բաչայի մարգագետնին մէջ շինուելիք մեծ հիւրանոցին հիմնարկէքը առջի օր կատարուեցաւ հանդիսաւոր աղօթքներով և ոչխարներ մորթուելով։ Այս հիւրանոցին շէնքին ճարտարապետն է Բէյվալէտտին պէյ, իսկ յանձնառու ճարտարապետներն են Տիգրան և Գրիգոր էֆ.ները։ Այս վերջին երկուքը ասկէց առաջ ատանձնած էին նաեւ ճարտարապետ Վէտատ պէյի հսկողութեամբ կառուցուած Տէֆթէրխանէի նոր շէնքին շինութիւնը, և պատուաւորապէս ի կրնս հանած էին այդ յանձնառութիւնը։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ Պուլկուրլէն սկսեալ 600 քիլոմեթրոց մասին շինութիւնները մօտերս պիտի սկսին, որովհետեւ հարկ եղած գործողութիւնները աւարտելու վրայ են։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ քոմիսէր Բեամիլ պէյ իր պաշտօնատեղին՝ Սոֆիա ժամանելով ընդունուեցաւ գոմիսէրութեան պաշտօնեաներուն և Պուլկարիոյ նախարարներէն ոմանց կողմէ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ 150,000 ղրուշ փոխ պիտի տայ Կիւմիւշխանէի աղքատ երկրագործներուն։

ՊԱՅԱՐԱԽՏԸ անհետացած ըլլալով Պուլկարիոյ և Արեւելեան Ռումէլիի մէջ, այդ տեղերէն եկած արշաւներու մուտքը արգիլուեցաւ. միայն հիւանդ կենդանիները պիտի մերժուին։

ԶՈՒՌՈՐԱԿԱՆ ՄՊԱՌԱԶԻՆՄԱՆՑ վերատեսուչ Հաճի Աքիֆ փաշա, որ հիւանդ էր, ապաքինեցաւ։

ՄԱԼԹԷՊԷ-ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ շրջենաւային երթեւեկը որ պատշաճեցուած է նաեւ երկաթուղիի երթեւեկներուն, կ'սկսի վաղը, Մայիս 1։ Մախսուսէի Շահին շոգենաւը յատկացուեցաւ այս այս գիծին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ ընդհ. Տնօրէն Մ. Տէթէս որ Եւրոպա կը գտնուէր, երէկ Պոլիս դարձաւ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ Երկաթուղիի Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը, կ'ըսէ Ֆրանֆուրդեր Զայդունկ 1907 տարւոյ համար դարձեալ 5% շահաբաժին բաշխել կ'առաջարկէ, Մելանիկ-Մանաստիրի գծին համար 5%, Հայտար Փաշայի նաւահանգստի Ընկ.ման համար ալ 2% աւելիով 7% շահաբաժին առաջարկուած է։

ԹԷՀԼԱՆԻ օսմ. նախորդ դեսպան Շէմսէտտին պէյի անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ յատկացուեցաւ։

ՇՈՒԵՆԱՒԵՐՈՒ և նաւերու մէջ աշխատող գործաւորներն ալ ասկէ վերջը «էնանֆ թէզքէրէսի» պիտի ստանան քաղաքապետութենէն։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆԻ օսմ. դեսպան Մէհմէտ Ալի պէյ անցածները շքեղ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան պետական անձնաւորութիւններ և օտար դեսպանները։

ԲԱՐԻԶԻ ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆ Միւնիր փաշա հինգշաբթի օր երկրորդ շքեղ հացկերոյթը տուաւ դեսպանատան մէջ։ Ներկայ էին Բարիզի աւստրիական, հելլենական, ռումէն, պարսկական դեսպանները և դեսպանատան պաշտօնատարներ, Ֆրանսայի ծովային նախարար Մ. Թոմսոն և Տիկինը և ուրիշներ։ Հացկերոյթէն եւք փայլուն ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ, որուն ներկայ էին 400է աւելի հրաւիրեալներ։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ վարժարանին վերաշինութեան համար պէտք եղած երկաթ գերանները, որոնք Եւրոպայէն գնուած են, մաքսէ զերծ պիտի ըլլան։

ՊԱՏՈՒԱՍ. — Թաղապետական շրջանակներու մէջ պատուասատի թոշակաւոր պաշտօնեաներ պիտի գտնուին, որոնք յանախակի այցելելով թաղերը ու վարժարանները, ամէն շաբթու տեղեկագիր մը պիտի տան կայս. բժշկական վարժարանին։

ՍԿԻՒՊԻ բէտիֆներու զօրաբաժնին հրամատար Ֆէրիդ Սայիտ փաշա, որ հիւանդութիւնը դարմանելու համար Սելանիկ կը գտնուէր, մեռեր է։

ԵՒԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՄՊԱԿԻ բերքը, նոր վիճակագրութեան մը նայելով եօթը միլիոն կենդինարը պիտի անցնի։

ՏՕՔԹ. ԶԱՄՊԱՔՕ ՓԱՇԱ որ Եգիպտոս կը գտնուէր, երէկ Պոլիս դարձաւ։

ՍԱՓՐԻԶՆԵՐԸ. —Քաղաքապետութիւնը նորէն հրանգ ղրկեց թաղապետական շրջանակներուն, որպէս զի սափրիչները միշտ մաքուր ըլլան և իրենց գործիքները ամէն ատեն մաքրեն զանազան միջոցներով, ինչպէս քանի անգամներ ծանուցուած է։ Անաստողները օրէնքին տրամադրութեանը պիտի ենթարկուին։

ՁԵՌՆՇԱՍ պաշտօնարանը նկատելով որ դեղագործներու անուանը օտար երկիրներէ բերուած «Կլիսէրին»ի ևն.ի մէջ առողջութեան վնասող նիւթեր խառնուած են, մուտքը արգիլեց և ծովը նետել տուաւ զանոնք։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.—Գերման հնագէտ Տոքթ. Ֆիէտրիխ Տէլիչի հսկողութեամբ կատարուած Բաբելոնի պեղումներու վերաբերեալ տեղեկագիրը հրատարակուեցաւ։ Գերման Հնագէտներու ժողովին Տնօրէն Տոքթ. Քոլթէսէյ ամէնէն առաջ Բաբելոնի համբաւաւոր շէնքերու տեղերը ճշդելու գործով զբաղած է, և այս մասին օգտուած է Նաբուգոդոնոսոր Բ.ի կողմէ գրի առնել տրուած և այժմ Հնդկաստանի թանգարանին մէջ պահուած Բաբելոն քաղաքի յատակագծէն։ Այժմ հասկցուած է թէ Բաբելոնի աւերակներուն մէջ հանդիպուած չորս մեծ քարերու դէզերը ի՛նչ եղած են։ Առանցմէ հիւսիսակողմը գտնուած դէզը ատենին ամրոց մը է եղած։ Հարաւային կողմինը՝ Էսակիլա անուամբ մեհեան մը։ Միւս երկու շէնքերն ալ բնակարաններ եղած են։ Անոնցմէ իւրաքանչիւրը հարիւրաւոր սենեակներ կը պարունակէր։ Ոմանք կը կարծեն թէ Հին Բաբելոնի տարածութիւնը այժմու Լոնտոն և Բարիզ քաղաքներուն ընդարձակութիւնը ունէր, այսինքն 40 քառակուսի մղոն։ Վերոյիշեալ գիտական յանձնաժողովը Բաբելոնի ընդարձակութիւնը մէկ քառակուսի մղոն կը կարծէ։

*** Մալկարայի մէկ արտի մը մօտերը խաղացող տղաք քար մը վեր հանած ատենին հողէ ման մը գտան, որ արժէքաւոր առարկաներ կը պարունակէր՝ ոսկիէ ու արծաթէ ապարանջաններ, մատանիներ, մարգարիտներ և այլն։ Այդ տղաք, ինչպէս նաեւ նոյն միջոցին անկէ անցնողները այդ գանձին պարունակութիւնը բաժնեցին իրենց միջեւ, սակայն տեղական կառավարութիւնը լմանալով, այդ առարկաներուն ամէնքն ալ գրաւեց՝ կայս. թանգարանը ղրկուելու համար։

ՁԷԹ.— Եղանակին սկիզբէն մինչեւ հիմա Իզմիրի հրապարակը տարուած էֆեթերուն քանակութիւնը 45,000 կենդինար է։ Ակէ վերջը ժամանելիքներն ալ գրեթէ նոյնքան կ'ենթադրուին։

ՄԱՀԱՅՈՒԹԱԿ.—Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ Ապրիլ 21էն 27 պատահած մահերուն թիւն է 231, որոնց 4ը՝ հարսանիքէ, 1ը՝ ծաղկախտէ, 10ը՝ թիֆոյէ, 39ը՝ հիւծախտէ, 23ը՝ չնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան պատճառէ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻՆ ներկայ տարուան 3րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ Մայիս 1ի այս հինգշաբթի օր, ժամը 8ին, Հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնարանին մէջ, մասնաւոր յանձնաժողովին ներկայութեան։ Զծախուած տոմսակները նոյն օր մինչեւ ժամը 6 պէտք է յանձնել Պանքային կամուրջին գլուխի ճիւղը և մինչև 6½, Պանքային կեդրոնական վարչութեան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԿՂՄԱՄ.—Վաճառական Մանի զատէ հաճի Իպրահիմ էֆ.ի Հաճին շոգենաւը որ Պէյրութէն ոչխար բեռցած երէկ Պոլիս եկած էր, զարնուեցաւ քարափին կապուած և ալքոլ բեռցած մավոնայի մը որ ընկղմեցաւ։ Շոգենաւը ընդհարեցաւ նաեւ Վէլէքսնիէն ընկերութեան բեռնաբարձ մէկ մաւոնային և իտալական ընկերութեան մէկ սալաքուրիային, որոնք թեթեւապէս վնասուեցան։

*** Կը հաստատուի այն լուրը թէ Պոլիս, Մ. Մօրգենթիսի սեփական Հելլաս շոգենաւը ընկղմած է Կլաքոյէն Լիվրբուլ գացած ատեն։ Շոգենաւը Դանուբի նաւամատոյցներէն արմտիք բեռցած էր։ Մալէայի հրուանդանէն անցած ատեն մրրկի բռնուեցաւ եւ ղեկը կոտրեցաւ։ Կարելի չեղաւ դարման տանիլ, եւ նաւը խաղալիք եղաւ ալիքներուն։ 25 նաւատիները և 3 ուղեւորները մակոյկներով կրցին ազատիլ։ Հելլաս 1903էն Անգլիա շինուած էր եւ 40,000 ոսկի կ'արժէր։ 3613 թոնս տարողութիւն ունէր։ Ապահովագրուած էր 39.000 ոսկիի։

ՄԵՌԱՒ ԳՏՆՈՒԱԾ.—Առջի առտու Զուքուր-Պօսթանի կողմը Ֆոթմա անուն այրի կին մը մեռած գտնուեցաւ։ Ամբողջ մարմինը սոսկալի այրուցքներ կը կրէր։ Անկողին վերմակ ալ մասամբ այրած էին։ Հաւանաբար կինը լոյս վառած ատեն, զգեստները կրակ առած էին։ Ինք յայտնած էր մարել բոցերը, բայց սոսկալի կերպով այրելով՝ մեռած է քիչ ետք։

ԿԼԱՎԱՆԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ գրած էինք թէ Բերա, Կլավանի փողոց, արտաքին գործոց հիւպատոսական դիւանի քարտուղար Մահմուտ Խայրի պէյի սեփական եւ կահաւարդար Գօզմայի վարձած փայտաշէն տան վերայի յարկէն հրդեհ ծագեցաւ, և միայն այդ տան վերնայարկն ու տանիքն այրեցան։ Այս տան կահկարասիներն ու Գոզմայի կահաւարդարութեան վերաբերեալ գոյքերը 1500 ոսկիի ապահովագրուած էին։ Գոզմա իր աղջկան հետ միջնայարկի մէկ սենեակը նստած էր, երբ աղջիկը վերի յարկը ելաւ եւ տեսաւ հրդեհը։ Տակաւին հասկցուած չէ թէ հրդեհը ի՛նչպէս առաջ եկած է։ Հրդեհը տեւեց երկու ժամ։ Այրեցան նաեւ պատերը փակցուելու համար 1000 ծրար թուղթ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

ԴԻՍԿ.— Առջի առտու Եէմիշ Իսկէլէսիի եզերքէն դիակ մը գտնուեցաւ, որ անցեալները ծովը ինկած Տիվրիկլի Հասան անուն բեռնակիրի մը էր։

ՇԱՒԱՐԵՆԼԷՆԻ ԳՈՂ.— Բերա, Աղա Ճամի, շաքարավաճառ Օննիկ էֆ.ի խանութէն ժամանակէ մը ի վեր շոգոլա և այլն կը գողցուէր։ Խանութին տէրը սկսաւ հսկել և առջի օր երբ խանութին դուրսէն կը դիտէր, տեսաւ թէ իր աշակերտը՝ Աշտա կը տեսակցի գլխարկաւոր երիտասարդի մը հետ և թէ այս վերջինը զանազան առարկաներ կը թաթէ գրպանը։ Օննիկ էֆ. իսկոյն ներս մտաւ ընելոց այդ տղան և վրան խուզարկելով շոգոլա ու շաքարեղէն գտաւ։ Այտոր ու միւսը՝ կարպիս ոստիկանութեան յանձնեց։ Կարպիս խոստովանեցաւ թէ Աշտա շոգոլա ու շաքարեղէն գողնալով իրեն կուտար և ինք ալ փոքր խանութպաններու կը ծախէր և գոյացած դրամով թատրոն կ'երթային միասին։

ԱՂԵՏԱԼԻ ՀԱՐՈՒՆԻՒ.—Մեծ Կղզիի մէջ Սալախանէ Ճամասէր, որմնադիր Գոզմայի տունը հարմիք կար կիրակի օրը։ Հաւաքուած բազմութենէն սենեակին տախտակամէջը փլաւ և 35-40ի չափ հարսնեւորներ վար ինկան, սակայն անմիջական օգնութիւններով ամէնքն ալ ազատուեցան։

ԽԱՐԷՈՒԹԻՒՆ.— Խոհարար Հիւսէյին աղա առջի օր կամուրջէն անցած ատեն միջահասակ, սեւապեխ մարդ մը իրեն մօտեցաւ, և հարցուց թէ Ոսկերիչներու շուկան ուրկէ կ'երթայ։ Հիւսէյին ըսաւ թէ չի գիտեր։ Ասոր վրայ երրորդ անձ մը ալ մօտեցաւ և խօսքի խառնուեցաւ։ Միջահասակ անձը կրկնեց իր հարցումը և երկրորդ անձը բացատրեց Ոսկերիչներու Շուկային տեղը։ Յետոյ հարցուց թէ ինչ գործ ունիր հոն։ Միջահասակ անձը ըսաւ թէ ադամանդ զարդասեղ մը ունի զոր պիտի ծախէ։ Երրորդ անձը այդ զարդասեղը առնելով սկսաւ քննել և յետոյ հարցուց թէ ի՛նչ գին կ'ուզէ։ Ասեղին տէրը հինգ ոսկի ուզեց։ Սակարկութիւնը սկսաւ։ Յետոյ գինը չորս ոսկի իջաւ։ Երրորդ անձը գրպանները խառնշտկուելէ ետքը ըսաւ թէ քովը պատրաստ դրամ չունիր և թէ պիտի երթար տեղէ մը գտնէր, ուստի խընդրեց Հիւսէյին աղայէն և միւսէն որ իրեն սպասեն այնտեղ։ Այս վերջինները առանձին մնալնուն սկսան խօսիլ։ Երբ գացողը չվերադարձաւ, ասեղին տէրը իրը թէ յուսահատած, ըսաւ թէ ա՛լ բարակին չպիտի նայի և ասեղը ձեռքէ հանելու պիտի աշխատի։ Հիւսէյին ապա հրապուրուած 300 ղրշ.ի գնեց ասեղը։ Միւսը դրամը առնելուն պէս կծիկը դրաւ։ Խոհարարը երբ քիչ ետք զարդասեղը ասոր անոր ցոյց տուաւ, ըսին իրեն թէ կեղծ ասեղ մըն էր քանի մը ղրուշ արժէքով։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տէ՛ր,

Հանեցէք ձեր պատուական թերթին մէջ անկիւն մը չնորհել մեր Շրջաբերականին, որ ուղղուած է Հայտարփաշայի գծին վրայ իրենց ապրանքները փոխադրող բոլոր վաճառականներուն։

Ծ տարիէ ի վեր այս գործով կը զբաղէի Սիրքէճի, Ինճէօղլուին Անպարը։ Ամսոյս 18էն սկսեալ սոյն գործս կը շարունակեմ Սիրքէճի, Օսմանլը Անպարը, աւելի ևս դիրամատչելի գիներով, Վատահ ըլլալով որ իմ բոլոր ծանօթ վաճառական բարեկամներս գոհ պիտի մնան այս մասին, որոնց համակրանքը վայելած եմ շատ տարիներէ ի վեր և քաջալերած են զիս, կ'ընդունիմ յանձնարարութիւններ Պոլսոյ հրապարակին վրայ, ի՛նչ վաճառքի վրայ որ ըլլայ։

Հասցէ.— Հայտար Փաշա, Մուրատ Օղլու Եորկաքի էֆ., կամ Պոլիս, Ս. Սինանեան անունով։

Մնամ յարգանօք
ՍՏԵՓԱՆ ՍԻՆԱՆԵԱՆ

Պոլիս, 1908 Ապրիլ 25

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ 11 Մայիս.—Ֆոսիքէ Զայդունկ կ'իմանայ թէ Ռուսոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի մօտերս Պերլին պիտի ուղեւորի՝ գերման կառավարութեան հետ համաձայնելու՝ օրուան մէկ քանի գործերու մասին։

ԲԱՐԻԶ.—Քաղաքապետական ժողովոյ ընտրութեան ընդհ. արդիւնքէն կ'երեւայ որ զգալի կորուստ ունեցեր են ընկերվարականները և շատեր են արմատականները։ Պահպանողական կուսակցութիւնը դիւրաւ պահեց իր դիրքերը, և շատ մեծ քաղաքներու մէջ չափաւորականները ստացան մեծամասնութիւն։

—Բէյքինէն կը հեռագրուի թէ Եւնանի փոխարքան բազմաթիւ զօրք զրկեր է զսպելու համար Կռիմարտիկներու շարժումը Թօնքինի սահմանագլուխին վրայ։

ԴԵՀՐԱՆ. — (Պատմական) Միւս դէվգիի իւլ Մէմալիք պատերազմական նախարար անուանուեցաւ։

—Առեւտրական նախարար Մահադիմ իւլ Միւլք հրաժարեցաւ։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ,— Ելեւմտից նախարար Մ. Քօքովցեվի հրաժարման զրոյցը անկէ ծագում առեր է որ Մ. Քօքովցեվ կ'ընդդիմանայ եղեր յանձնաժո ովի մը կարգման պետական և անհատական երկաթուղիներուն վրայ քննութիւն կատարելու համար։ Կ'ըսուի նաեւ թէ ելեւմտացոյցի 533 միլիոնէն կ'ուզուի զեղչել 33 միլիոն։

ՊՈՒԽԲԷՇ.— Դանուբի Եւրոպական Յանձնաժողովին զարնանային նստաշրջանը փակուեցաւ։ Վարչապետ Մ. Ադուրցայի առաջարկութեամբ որոշուեցաւ միացնել Պրաիլայի, Սուլինայի և Կալացի նաւահանգիստներէն արմտիք բեռցող նաւերէն առնուած տուրքերը։ Այս կարգադրութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Պրաիլայի և Կալացի առեւտրական շրջանակներուն մէջ, որոնց համար անհպատ էր նախկին դրութիւնը։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ ելեւմտից նախարարը Բօսդ-Սարաքա, Թօշիլ և Վինքը-Պանք-Ֆէրան խմբակցութեան ձգեց 150 միլիոն քուրոնի 4% աւստրիական Ռանդ 96.25էն։

ՈՒՏՈՒՐՈՏ (Օգլանամա, Մ. Նահանգներ).— Սոսկալի ուրական մը անուրի վնասներ պատճառեց երէկ, և շատ մարդիկ մեռան կամ վիրաւորուեցան։

ՀՌՈՄ.— Տիկին Թոզէլի, նախկին կամուհի Մոնթիհեռզ, մանչ զաւակ մը ծնաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Հրապարակին տրամադրութիւնները բաւական գոհացուցիչ են, բայց գործերը շատ սահմանափակ։ Պետական թուղթերուն մէջէն՝ Ֆրանսական Ռանդը ինկած է, բայց միւս օտար պետական թուղթերուն մեծագոյն մասը, մանաւանդ ռուսականները՝ բարձրացում ունեցան։ Օսմ. թուղթերը շատ ամուր են։ Մի՛ացեալը 15 սանտիմ շահելով բարձրացաւ 95.15ի։ Օսմ. Պանքա 727։ Քրէտի Լիոնէ բարձրացաւ 1170ի։ Էրէյլի՝ 364, Պզինձի գինն 57.15ի ելնելուն վրայ։ Ռիօ Դինդօ քիչ մը աղէկ է։ Պալիա Քարա Այաքն ուզուեցաւ և 11 ֆր. շահելով բարձրացաւ 463ի։ Կապարի հրապարակը անփոփոխ մնաց։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ հանդարտ մնացին Անգլիական Քոնսոլիտէն և օտար թուղթերը։ Ամերիկեան թուղթերը ընդհակառակը նոր բարձրացումներ ունեցան Նիւ Եորքէն եկած լուրերուն վրայ։ Շիքակօ Միլուօքի և Նիւ Եորք Սէնդրալ 3 կէտ շահեցան։ Հարաւ. Ափրիկեան հանքային թուղթերը հանդարտ են։

ԻԼԱՆ

Սաաթէը մակոր Ռէիսեանէն պա իլամը նիզամի Համարձում էքմէքճեան վէ քէֆիլէրի օղուլլարը Որդիք վէ Միհրան զիմմէթլէրինէտ ալաճաղը օլան մէպալիղէ մուգապիլ հիւքմէն մահճուղ օլուսա, մէրգուման Որդիք վէ Միհրանէն վալիտէլէրինէն ինթիգալէն միւթէսարրիֆի օլտուգլարը Պէյիքթաշտա եէնի Մահալլէտէ Շէրպէթխանէ օսգաղրնտա վագը թախմինէն 120 արշին արտա իւգէրինէ մէպնի 3 գաթ օլարագ գէվգանի վէ թախթանի 7 օտա վէ պիր մաթպախ վէ պիր սարնըճ վէ գուլլուլը վէ թախմինէն 105 արշին պաղչէի հավի չէհրի 3 լիրա իճար կէթիրիր 27 նումէրօլը պիր պաղ խանէնին նրսքի հիսէսի պիլ միւգայէտէ օսմանլը լիրասը 100 ղրուշ հիսապլյա 16500 վէ մէգգիւր խանէ իթթիխալինէտ վագը 25 նումէրօլը պիր գէթա արսանէն նրսքի հիսէսի 4400 ղրուշտա թալիպի էօնտէսինէտ օլուսա թէմտիտ միւգայէտէսի թէգարրուր էյլէմիշ օլուուղնտան, 100 տէ 5 զամմ լալ թալիպ օլանլարը թարիխը իլանտան իթթիպարէն 31 կիւն զարքիցնտա նիզամիյէ իճրա տարիէսինէ վէ միւտատէը մէգգիւրէ խիթամնտա եանի չէհրը մայսրն 31ինճի ճումատա էրթէսի կիւնիւ սաաթ 5տէ էմգաը մէգգիւրէ քիյկեսնրնտա մէմուրի մուվաճէհէսինէտ հազրը պուլունմալարը վէ միւտատէը մէգգիւրէ խիթամնտան սօնրա զամմ գալպալ օլունմայանաղը Տէրսաատէթ իլամաթը նիզամիյէ իճրա տարիէսինէտ իլան օլունուր։

24 Նիսան 324

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ
29,12 Մայիս 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Ֆ.Ռ.	103 38½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	103 36½
Երէկուան էն բարձր գինը »	104 03
» էն վար գինը »	103 35

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	179 —
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ. »	178 87
Երէկուան էն բարձր գինը »	179 12
» էն վար գինը »	178 87

Մէխալիի Պանքա		5 —
Սելանիկի »	ֆր.	122 —
Քարասու Բրէվիլէյիէ	ֆր.	30 —
» Օրթինէ	»	24 —
Շիրքէթը Խայրիէ	Ֆ. Ռ.	43 —
Շիրքէթը Խայրիէ Համիէ	Ֆ.Ռ.	3.20
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	7.60
Ժիւրնալա Թրամվայ	»	3 20
Թրամվայ պարտաթուղթ	ֆ.	480 —
Նէէֆի Էէօֆա Թրամվ. բաժնեղ.	Լ.Ռ.	2.
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	»	313 50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ֆ.	15.90
Իզմիրի քարափ	»	586 —
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Ֆ. Ռ.	4.10
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	433 —
Թրանսվալ		43 —
Զարթերդ		17.—

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	241 50
Պանք Նատ. Հրէս.	»	413 —
» » » Նոր	Ֆ.Ռ.	4 —
Լաւրիոմ	ֆր.	54 50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ էն	ղշ.	փր.
Ֆրանսական ոսկի		87.14
Անգլիական ոսկի		109.35
Բօլ		92.20
Մէճիտիէ արծաթ		108 05
» ցառորդ		108.10
» մանրուք		105.10
Մէթալիք		101.20
Պէշլիք		103.20
Բուլղար թղթադրամ		8.70
Քրիմիա		50. —

ՓՈԽԱՆԱԿԱՒԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.15
Բարիզի » »	ֆր.	22.77½
Վիէննայի » »	քուրոն	21.79
Պերլինի » »	մարք	18.50

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Մայիս 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%		96 52
Օսմ. միաց. գանս. 4%	բաց.	95.12
» » »	գոց.	95.15
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	179.25
Ռէժիի պարտաթուղթ	»	428.—
Օսմանեան մաքս	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	727.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1170.—
Բարիզի Պանքա	»	1402.—
Իտալական Ռանթ 4%	»	103.80
Ռուսական » 5% 1906	»	97.47
Սպանիական. արտ. փոխ. 4%		93.75
Պալիա Քարա Այաքն	Ֆր.	452.

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

11 Մայիս 1908

Անգլիական Ռանթ	85.50
Օսմ. Միաց. Գանս. բաց	94.—
» » » » գոց.	94.—
Օսմ. Պանքա	18.87

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

Մայիս 11 1998

Օսմ. Միաց

ՄԱՅՐԸ

Մարքիզուհի Տիւշապրան այն օրը դրեկին միակը կը ճաշէր, որովհետեւ իր ամուսինը՝ Մարքիզը՝ առտուն կանուխ դղեակէն մեկնած էր, այն կողմերը անտառներուն մէջ կազմակերպուած որսորդութեան զբօսանքներուն ներկայ գտնուելու համար։ Այդ զբօսանքները սակայն երկու օրուան տեւողութիւն մը պիտի ունենային։ Մարքիզ Տիւշապրան բարի սիրտ մը ունենալով հանդերձ սակայն ծայրայեղօրէն խստապահանջ, ինքնահաւան և գերազանցօրէն նախանձոտ մէկն էր։ Իր այս անտանելի բնաւորութիւններուն համար շատ կը քաշուէին իրմէ իր կինը և մինչեւ իսկ իր զաւակը՝ Պէոթրան՝ հակառակ իր հասուկ երիտասարդ մը ըլլալուն։ Ասոր համար էր որ Պէոթրան՝ չկրնալով իր հօրը հետ մէկտեղ բնակիլ, Բարիզ գացած էր՝ հոն սանկ նանկ ապրելու համար։ Մարքիզուհին իր ցորեկուան ճաշը ընելէն ետք՝ անցաւ սենեակին մէջտեղ ճարճատող վառարանին դէմ՝ միւնոյն ատեն հանգստաւէտ թիկնաթոռի մը մէջ ընկղմանելով։ Ուրախ էր հիմա ինք, Մարքիզուհին՝ անոր համար որ իր ամուսինը դղեակ գտնուած միջոցին չարունակ կը պօռար, կը կանչէր ամենայնչ բանի մը համար իսկ, և. այն օրը ինչ գոհունակութիւն իրեն համար, քանի որ պիտի կրնար ուզածին պէս գիրքերը թղթատել, մանակներով ու ծաղիկներով զբաղիլ, առանց իր վրայ խառնուող մը ունենալու։ Ճիշդ այս մտածումներուն էր որ կը խոկար Մարքիզուհին, երբ ծառաներէն մէկը ներս մտաւ սալոնէն, ձեռքը արծաթէ ափսէ մը բռնած, որուն վրայ կապոյտ գոյնով թուղթ մը կար։ Կոմուհին վարկենապէս այլայլեցաւ, մտածելով թէ այդ կապոյտ թուղթը կրնար հեռագիր մը ըլլալ։ Իսկոյն առաւ զայն, դողդողելով բացաւ և կարդաց հետեւեալը։

«Մաղացի և կորսնցուցի։ Եթէ այսօր հարիւր ոսկի չդրկէք ինձ, պառիւս վրայ պիտի տամ։ Ամէն պարագայի մէջ անձնասպան պիտի ըլլամ։ Ձեր պատասխանին կ'սպասեմ չուտով։ Հասցէս սա՛ է.— Կուժա փողոց, Միրնէրվա օթէլ։

ՊԷՈԹՐԱՆ

Մարքիզուհին այս տողերը կարդալէն ետք չկրցաւ յուզումը զսպել, դեմ դէմի եղաւ։ Իր զաւակը՝ Պէոթրան հարիւր ոսկիի անչափ գումարի մը համար անձնասպան ըլլար...։ Չկրցաւ խելք հասցնել այս բանին։ Ուրիշ ինչ բանի համար կ'ապրէր ինք։ Չէ՞ որ այնչափ սիրած, չոյած, գրգռուած մէկհատիկ սիրելի Պէոթրանին համար էր իր կեանքը։ Այսչափ սիրելի զաւակ մը հարիւր ոսկիի համար ձեռքէ հանել, կորսնցնել... կարելի՞ էր մտքէ։ Ինքզինքը բոլորովին կորսնցուց, վարկեան մը խելացնորի զգայութիւններ ունեցաւ։ Իրեն այնպէս կը թուէր այդ պահուն թէ զաւակը Պէոթրան, հո՛ն, Միւնէրվա օթէլին մէկ սենեակին անկիւնը փռուած էր զգայազիրկ, արիւնլուայ վիճակի մէջ։ Սակայն մարքիզուհին կրկին ուշաբերեցաւ, չուտով մը ննջասենեակը վազեց, բացաւ պղտիկ դրամարկղը և մէջի դրամները համրեց։ Ամբողջ գումարը հարիւր վաթսուն ոսկիի կը հասնէր, զորս քիչ առ քիչ հաւաքած էր աղքատներու բաժնելու համար։ Լայն չունչ մը առաւ, մտածելով որ զաւակին յանցանքը առանց իր ամուսինին զգացնելու պիտի կրնար օգնութեան հասնիլ։ Այլապէս եթէ երբեք մարքիզ Տիւշապրան իմանար եղելութիւնը, կասկած չկար որ փոթորիկը ծայր պիտի տար տանը մէջ։ Բայց հիմա կարեւորը սա՛ էր թէ այս գումարը ի՞նչ կերպով պիտի կրնար Պէոթրանի ձեռքը հասցնել։ Եթէ երբեք ծառաներէն մէկուն հետ դրկէր, մարքիզը ուշ կամ կանուխ, վերջապէս պիտի կրնար իմանալ։ Մնաց որ այսքան կարեւոր և մանաւանդ ա՛յսքան անմիջական գործի մը համար ինչպէս կրնար ծառաներէն մէկը դրկել։ Մտածեց երկարօրէն, ճար մը փնտռեց, սակայն անօգուտ։ Ամէն պարագայի մէջ իրմէ զատ ո՛չ ոք պիտի կրնար պէտք եղած գաղտնապահութեամբ կատարել այդ գործը։ Ո՜հ, պիտի կրնար արդեօք ճիշդ ժամանակին զաւակին քով երթալ, վերահաս աղէտին առաջքը առնելու համար։

Մարքիզուհին իսկոյն աչքէ անցուց կառախումբերու երթեւեկութեանց ժամանակացոյցները։ Ժամը վեցին մեկնող կառախումբը պիտի կրնար կէսգիշերէն մէկ ժամ առաջ Բարիզ ժամանել, և անկէց ալ առաւօտեան ժամը եօթնին մեկնող կառախումբով իրենց բնակավայրը պիտի դառնար նորէն, ճիշդ ցորեկին։ Մտածեց թէ չա՛ռ լաւ խորհուած ծրագիր մը էր ասիկա, մանաւանդ որ ամուսինն ալ չպիտի կրնար իմանալ իր կարճատեւ բացակայութիւնը, որսորդական զբօսանքներու հետամուտ եղած ըլլալով։ Եթէ երբեք մարքիզուհին ամէն յոգնութիւն յանձն կ'առնէր, գտնէ՛ այս տեսակէտով երջանիկ էր։ Պատարաստութեան սկսաւ ուրեմն, և չատ ժամանակ չվատնելու համար երկար բարակ արդուզարդեր ալ չըրաւ։ Պարզօրէն հագուելով կառք նստեցաւ և ժամը վեցին կառախումբով մեկնեցաւ։ Տեղւոյն ժողովուրդը և կայարանին պաշտօնեաները լաւ կը ճանչնային մարքիզուհին, և հիմա անոր այս անխնամ հագուստը տեսնելով չկրցան իրենց զարմանքը զսպել։ Սակայն մարքիզուհին չուարած վիճակի մէջ ըլլալով չկամեցաւ անոնց զարմանքը և վակոնին մէկ անկիւնը նստաւ, գրէթէ ուշակորոյս և խոր մտածութեան ենթարկուած։ Ուշ, իրեն համար այդ պահուն օ՞րչափ երկար կը թուէին մեկնումի վայրկեանները։ Անիներուն թաւալումի ձայները իրեն ականջին կարծես մէյմէկ յուսահատական կոչերու, աղեկէզ լացերու արձագանգներ կը թուէին։ Զայն մը կ'ըսէր կարծես.

—Հապ՛ր, մայրի՛կ, հապ՛ր...։

Ամէն բան իր աչքերուն մութ կ'երեւէր այն պահուն։ Ա՜հ, եթէ ճիշդ ժամանակին կարենար իր զաւակին քով հասնիլ։ Վերջապէս այս մտածումներով երերուն Բարիզ ժամանեց, ուր կառք մը վարձելով այն տեղերամասը գտնուող Միւնէրվա օթէլին հասցէն տուաւ կառապանին։ Կէս ժամ վերջ կառքը մեծափարթամ շէնքի մը առջեւ կանգ առած էր։ Մարքիզուհին վար իջաւ կառքէն և դուռը զարնելով դռնապանին հարցուց։

—Պարոն Պէոթրան Տիւ Շապրանը տեսնել կ'ուզեմ։

—Շատ աղէկ... բայց անիկա հոս չի՛ բնակիր։

—Բայց...

—Այո՛, տիկի՛ն, հոս չի՛ բնակիր ինքը, սակայն վերը սալոնին մէջ անոր անուան եկողները ընդունելու համար մասնաւոր մէկը կ'սպասէ կոր։ Զախ կողմերդ, տիկի՛ն։

Մարքիզուհին այս անակնկալ յայտնութեան վրայ ա՛լ աւելի զէշ կանխամտածութիւն մը ունեցաւ, այնպէս որ ոտքերը կը կթոռային և չէր կրնար սանդուխներէն ելլել։ Սիրտը պայթելու սարսափան կը զարնէր և աչքերը կը մթնային։ Սալոնին դուռը բացուելուն պէս վայելուչ հագուած երիտասարդ մը տեսաւ, որ կը սպասէր հոն։

Երիտասարդը ծայր աստիճան քաղաքավարութեամբ բարեւելով մարքիզուհին, հարցուց անոր.

— Կը կարծեմ թէ Տիւ Շապրան մարքիզուհին հետ տեսակցելու բարեբաղդութիւնը ունիմ այս պահուն։

—Այո՛, պարո՛ն... զաւա՛կս...

—Եթէ կը ներէք, ներկայացնեմ ձեզ ինքզինքս։ Անունս Բաուլ Մալթէր է։ Ձեր զաւակին, պարոն Պէոթրանի ամէնէն մտերիմ ընկերներէն մէկն եմ։ Ձեզի հոս քիչ մը սպասցնելու պարտաւորութիւնը ինձի յանձնարարեց, և ասոր համար նամակ մըն ալ տուաւ։

—Ձեզի արդէն չատոնց կը ճանչնամ պարոն։ Զաւակէս՝ Պէոթրանէն չատ անգամներ լսած եմ սրդէն ձեր անունը։ Ձեզի չատ կը սիրէ ան։ Ներեցէ՛ք սակայն որ հարցում մը ուղղեմ։ Ինչո՞ւ արդեօք զաւակս ինք անձամբ չսպասեց և ձեզի հոս ղրկեց։

—Ասոր պատճառը ինքզինքն չա՛տ բացայայտ է, տիկին։ Կարելի էր որ ձեր բնակատեղին քաշած հեռագիրը սխալմամբ հօրը ձեռքը հասնէր և ասոր համար կը վախնար։ Որովհետեւ եթէ այդպէս ըլլար, հայրը իսկոյն պիտի փութար հոս և Մ. Պէոթրանը մասնաւոր սենեակ մը հրաւիրելով խստիւ պիտի յանդիմանէր։

Ահա թէ ինչո՞ւ իր տեղ ինձի ղրկեց։

—Այո՛, իրաւունք ունի... Ասիկայ ալ հաւանական էր։ Ինչ որ է, հիմա ո՞ւր է ուրեմն այս անառակ զաւակը, կրնա՞նք զինքը գտնել։

—Ժամացոյցը կէս գիշեր կը ցուցնէ կոր տիկի՛ն, Մ. Պէոթրանը հիմա այս պահուն գտնելը չատ դժուար է։ Մենք անոր հետ վաղը ցորեկուան համար ժամադիր եղած էինք, սակայն հիմա լա՛ւ կ'ըլլայ որ անդամ մը Մէտիսիս զբօսարանը մէկը ղրկելով զինքը փնտռել տանք։

—Ո՛չ, եթէ կ'ուզէք մէկտեղ երթանք, որովհետեւ ի՞նչ որ ալ ըլլայ, կ'ուզեմ զինքը անպատճառ տեսնել, քանի մը խրատներ տալու և կարօտս առնելու համար։

—Ինչպէս որ կը փափաքիք, տիկի՛ն, ուրեմն երթանք փնտռենք զինքը։

Օթէլէն կառք մը նստան և ուղղակի (Մէտիսիս) զբօսարանը գացին, սակայն Պէոթրանը հոն չգտան։ Քառասնեակ Լաթէնի բոլոր զբօսավայրերը աչքէ անցուցին, սակայն կրկին անկարելի եղաւ անառակ Պէոթրանը գտնել։ Մարքիզուհին յուսցուած էր, և կասկարմիր եղած, մանաւորապէս սա՛ պատճառով որ իր տղան ի՞նչպէս կրնար այս աղտոտ տեղերուն և այլազան բարոյականի տէր անձերու մէջ ժամանակ անցընել։ Ա՜հ, մարքիզուհին բոլոր ատենք մտածելով հաղիւ կարողացած էր արցունքը զսպել։ Սակայն զարմանալի էր Պէոթրանի չգտնուիլը։ արդեօք դրամը ուշանալուն համար տղայութիւն մը ըրած էր... Մարքիզուհին յուզումը երթալով կ'աւելնար։ Մինչեւ առտուհոս հոն, վերջապէս ամէն ծակ ու ծուկ փնտռտուք ըրին։ Փափկակեաց մարքիզուհիի մը համար կարելի՞ էր մտքէ այս տեսակ յոգնութիւններ յանձն առնել։ Զախորդութիւնները մէկզմէկու կը յաջորդէին, և մանաւանդ Պէոթրանի անյայտ մնալը ամէնէն աւելի ծանր կ'աղդէր մարքիզուհիին վրայ, որ այն պահուն բացագանչութիւն մը ըրաւ։

Ա՜հ, մնչ ընեմ, չեմ գիտեր, առտուան կառախումբով իսկ դղեակ մեկնելու եմ, եթէ սակայն ամուսինս իմանայ այս ամէնը, գործս գէշ է իրաւ որ... Այն ատե՛ն է որ խնդիրը ողբերգութեան պիտի փոխուի։ Այս մտածումներով կ'օրօրուէր մարքիզուհին, երբ իրեն ընկերակցող երիտասարդը յարեց.

—Տիկի՛ն, կարծեմ թէ վատնութիւն ունիք իմ վրաս, այս գրամը ինծի ձգեցէք, ես Պէոթրանը կը հարցնեմ, կը գտնեմ, և գրամը իրեն յանձնելէ ետք անմիջապէս հեռագրով մը կ'իմացնեմ ձեզի։

—Ո՛չ, ինծի չէ՛... կրնայ ըլլալ որ այդպէսով հեռագիրը ամուսնոյս ձեռքը անցնի։ Ասոր համար մեր տաներէց Հայր Վէնսանի հասցէին ղրկեցէք։

—Շատ լաւ, տիկի՛ն, ամէն պարագայի մէջ անհոգ եղէք, ես ամէն բան կը կարգադրեմ։

Մարքիզուհին դրամները երիտասարդին յանձնելէ ետք անմիջապէս կառք մը նետուելով կայարան գնաց։ Ա՛լ ոտքի վրայ կենալու կարողութիւն չունէր։ Պուիֆէն քիչ մը արգանակ խմեց, և թիկնաթոռի մը մէջ ընկղմանելով մինչև կառախումբին մեկնումը նստաւ։ սակայն ո՛և է կերպով մը կարելի չեղաւ իր սիրտին բարախումը կասեցնել։ Վերջապէս կառախումբը մեկնեցաւ, և ճիշդ կէս օրին Սվիրեի կայարանը ժամանեց, ուրկէ մարքիզուհին ամենայն հապճեպով դղեակ գնաց։ Սակայն իր մտերը այնքան քրքրուած, հագուստները այնքան անխնամ էին որ ամէնուն զարմանքն ու ուշադրութիւնը գրաւեցին։ Բայց ի՞նչ դժբախտութիւն մարքիզուհիին համար, քանի որ իր ամուսինը արդէն չատոնց ի վեր տուն եկած էր և իմացած իր բացակայութիւնը։ Մարքիզ տը Շապրան իր զբօսանքներէն չուտով վերադառնալով, հարցուցած էր ծառաներուն մարքիզուհիին ո՞ւր երթալը. և ամէն բանի տեղեկանալէ ետք վերջին ծայր գրգռուած էր։ Այս նախանձոտ մարքիզը արդեօք իր միտքէն ի՞նչեր անցուցած էր իր ամուսնին նկատմամբ, և մանաւանդ մարքիզուհիին այդ անսովոր երեւոյթը տեսնելով բոլորովին կորսնցուց ինքզինքը, և յուզմով մը քաշելով մարքիզուհիին ձեռքերը հարցուց.

— Ո՞ւրկէ կուգաս, թշուառական կնիկ, ո՞ւրկէ...

—Զե՛մ կրնար ըսել...

Հարկաւ, մարքիզուհին բնաւ չպիտի կրնար իրողութիւնը յայտնել իր ամուսինին։ Մարքիզը սակայն արտակարգ զայրոյթով մը աւելացուց.

—Ընելու պէտք կայ, երեւոյթդ, ձեւերդ արդէն բացայայտ կը ցուցնեն իրողութիւնը։ Բայց չամչցա՞ր արդեօք, ստորին արարած...կարգուած և զաւակի տէր ըլլալով հանդերձ...

Մարքիզուհին այս յանդիմանութիւններուն իրր պատասխան, արտասուելէ զատ ուրիշ բան մը կարող չէր ընել։ Մարքիզը նորէն հարցուց.

—Երեկ իրիկուն ո՞ւր ժամանակ անցուցիր, խօսէ՛ նայինք, եթէ ոչ... ըսելով մարքիզուհիին ձեռքերը պրկեց և գեսինը հրեց զայն։ Հաւանական էր որ ճզմէր, ոչնչացնէր զայն իր ոտքերուն տակ։ Ճիշդ այդ պահուն սակայն ներս մտաւ իրենց տաներէց Հայր Վէնսան, ձեռքը հեռագիր մը բռնած։ Մարքիզը անմիջապէս կորզեց զայն ե. բէցին ձեռքէն և սկսաւ արագապէս կարդալ։ Սակայն չկրցաւ արցունքները զսպել երբ տեղեկացաւ իրողութեան։

—Ներէ՛ ինծի, մարքիզուհի։ ներէ՛, յանցաւոր եմ, կը խոստովանիմ ասիկա։ Քիչ չատ սիրելուս համար նախանձեցայ։ Մայրական պարտաւորութիւն մը կատարելու համար տունէն բացակայելդ չի կրցի կռահել։

Մարքիզուհին այս խօսքերուն վրայ մոռնալով իր ամէն տառապանքները, սա՛ կարուկ պատասխանը տուաւ.

—Կը ներե՛մ քեզի, պայմանով մը սակայն. դուն ալ մեր զաւակին Պէոթրանի պիտի ներե՞ս։

ԼԵՒՈՆ ԱՒԱԳԵԱՆ

ԳՈՆԻԱՅԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Այնպէս կը հաւատամ որ թրքահայ օրաթերթերուն մէջ, Գոնիայի կրթական խնդրին նուիրուած էջեր չատ չեն տեսնուած, և եթէ կան, անոնք ա՛լ մատի վրայ կը համրուին։ Անշուշտ ազնիւ ընթերցողները պիտի բարեհաճին ուշադրութեան առնել, եթէ ներկայիս համառօտ ակնարկ մը ձգեմ անոր վրայ։

Գոնիայի հայերը ունին, երկսեռ վարժարան մը Ս. Սահակեան անունով, որ կը գտնուի հայոց թաղին գրեթէ ճիշդ մէջտեղը։ Վարժարանը, որ երկ յարկէ, առաջինը յատկացուած մանչերու աղջիկներու իսկ երկրորդը մանկապարտէզի պըճըլիկներուն-սկսած է վերջին տարիներս մանաւանդ, նեղ գալ, երկսեռ տղայոց ասրուսէ տարի չատնալով, և որ այժմ հին ու խարխուլ շէնքի մը երեւոյթը ստացած է։

Թաղականութիւնը, որ վարչական գանձերուն անձերէ կը բաղկանայ, փափաքող է մեծապէս վարժարանին յառաջդիմութեան, նկատի առնելով շէնքին անբաւականութիւնը, գաղութը՝ վարժարանը հիմէն վերաշինելու ազնիւ գաղափարը յղացած էր, սակայն ցաւի սիրտ պէտք է ըսել թէ բարեբար ու ձեռնտու ալի մը չգտնութեան պատճառաւ ուրկէ հոս չատ քիչ կը գըտնուի, յղացուած ծրագիրը, թուղթի վրայ միայն մնաց։

Վարժարանը կը կրթուին ու կը դաստիարակուին այժմ երեք հարիւրի չափ, աղքատ ու համեստ ընտանիքներու երկսեռ զաւակները, որոնք կազմական կանոնագրին համաձայն, բաժնուած են, տարրական միջին, և բարձրագոյն դասընթացքներու, հոն կը պաշտօնավարեն այս տարի եօթը ուսուցիչ ու վեց ուսուցչուհիներ, ինը տեղացի ու չորսը դրսեցի։

Երկսեռ վարժարաններէն զատ ունին նաև գրեթէ անոր կից մանկապարտէզ մը երկու հարիւր քսան երկսեռ պտիկներով, որոնք եւս բաժնուած են «ծիլ, բողբոջ», Կոկոն, և ծաղիկ» չորս կարգերու։ Այս վերջինը՝ մանկապարտէզը։ հաստատած է ակէ ինը տարի առաջ, յաւէտ ողբացեալ, բազմարդիւն Տնօրէն, Գարեգին էֆ. Շիշմանեան, որուն մահը կ'ողբայ դեռ Գոնիայի հայ համայնքը։ Շիշմանեան էֆէնտին կրցած էր հաւանեցնել Թաղ. Խորհուրդը, վարժարանին նահապետական խեղճ ու կրակ Մաղկոցը վերածելու մանկապարտէզի մը, որ պիտի աղատէր փոքրիկները գաւաղանին պատուհասէն ու տանջող չարչրկող ամուլ դրութենէն, ուստի Գոնիայի Հայերը երախտապարտեն, Գարեգին էֆէնտիին՝ Գոնեան մանկապարտէզում մը օծուելուն համար։

Արդի հոգաբարձութիւնը մեղուաջան գործունէութեամբ կ'աշխատի վարժարանին ելեւմտական հաշիւները կարգադրելու, մասնաւորապէս, ինչպէս երկսեռ վարժարանաց թատերական ներկայացում մը ա՛լ պիտի տայ, որպէս առջի տարիներուն պէս բաւական մեծակակ գումար մը գոյանալով հաւասարակշռէ վարժարանին պիտուէն, որ այս տարի կը յանգի հինգ հարիւր ոսկիի, որուն երկու հարիւրը կը գոյանայ երկսեռ տղայոց բերած ամսաթոշակներէն, մնացածն ա՛լ, Ազգ. անուանկէն, կանուածներու ու եկեղեցին չրջագայած պնակներու հասոյթներէն։

Դպրոցին բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար պատ. հոգաբարձութիւնը, տարեշրջանին սկիզբը, իբր Տնօրէն, Ատաբազարէն հրաւիրեց Ցակոբ էֆէնտի Պազազեանը՝ որ առաջին օրէն գործունէութեամբ կաշխատի ու որ և է ջանք չի խնայեր կրթութեան այս յարկին յառաջդիմութեան։

Սակայն հարուստ դասակարգէն ոմանք իրենց հարստութեան մէջելով և ուրիշներ գծուռ անհամաձայնութեան մը պատճառաւ նոյն իսկ տասը տարեկան զաւակին կը դրկեն հոս գուէներու վարժարանը, ուր կը պակի տոմսային կրթութիւնն ու դաստիարակութիւնը։

Ա.զնիւ ընթերցողները կրնան երեւակայել թէ, ի՞նչ արդիւնք կը սպասուի այն մանուկէն որ տակաւին իր մայրենի լեզուին վրայ գաղափար չունի, որ իր եկեղեցիին պատմութիւնը չսերտած, կը սորվի ֆրանսական, որ կ'ստացուցնէ ու կը պակցնէ փոքր անխելահաս մանկտին դպրոցին ու եկեղեցիէն։

Ուստի ծնողք աւելի լաւ կ'ընեն իրենց զաւակները եթէ նախ պզտիկուց ազգ. վարժարանը դրկեն. օտար վարժարանի մը ծախսելիք դրամը ազգային մնուակը ձգելով, թէ իրենց զաւակներուն յառաջդիմութեան սասարած կ'ըլլան և թէ վարժարանին անդուլ գործող հոգաբարձութիւնը կը քաջալերուի, բարձրացնելու ա՛լ աւելի վարժարանին արդի մակարդակը։

*** Ասկէ գրէթէ վեց ամիս առաջ, նախաձեռնութեամբ երաժիշտ-դասատու Ցակոբ էֆ. Զալըքեանի (Իզմիրցի) ու հաւանութեամբ անօրէնխարհուրդի, քաջաքիս ուսեալ ու զարգացեալ երիտասարդներէն բաղկացեալ դպրաց դաս մը կազմուեցաւ, հոս ալ ասկէ վերջը երգելու համար եկեղեցական երգեցողութիւնները հայկական ձայնագրութեամբ, որ տարակոյս չունինք թէ պիտի արծարծէ ա՛լ ուրիշ ժողովուրդին եկեղեցասիրական ոգին։

Նորակազմ դպրաց դասու անդամներն են, Տ'ՔՔ. Սանթուրեան, Ս. Եազիճիլեան, Թ. Թովմասեան, Ռ. Բէօլէեան, Գ. Դաւանեան, Ց. Ֆերմանեան, որոնք չաբաթը երկու անգամ, վարժարան կը յաճախեն, հայկական երաժշտութեան դաս առնելու ժամը չորի չորեքչաբթի և ուրբաթ գիշերը։

ՑԱԿՈԲ ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ

60 ԹԻՒ քօլաֆի խանութը թող դիմեն Իւսկիւտար Սարայա մէյտանի. 60 թիւ. անոնք որ կուզեն արհեստին կատարեալ պանելու